

UNIVERSITATEA
„ALEXANDRU IOAN CUZA”
DIN IAȘI

FACULTATEA DE ISTORIE

TEZĂ DE DOCTORAT

Între
alianțe matrimoniale și strategii dinastice:
Doamne fanariote din secolul al
XVIII-lea

Between
Matrimonial Alliances and Dynastic Strategies:
Phanariot Ladies of the 18th Century

REZUMAT / ABSTRACT

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC
PROF. UNIV. DR. LAURENȚIU RĂDVAN

DOCTORAND
BIANCA-ELENA COȘNETE

IAȘI
2026

CONTENTS

INTRODUCTION	6
Rationale for the Choice of Topic and Research Objectives ...	6
Historiographical Framework	9
Research Methodology	13
Structure of the Thesis	16
CHAPTER I.....	19
LADY ANA RACOVÎȚĂ, WIFE OF MIHAI RACOVÎȚĂ.	19
1. Genealogical Landmarks of Lady Ana Racoviță.....	20
1.1. Brăila Family and Economic Networks in Galați: Șerbu's Family and Its Boyar Connections	21
1.2. Clarifying the Identity of Dediu the Spătar in Relation to Dediu Codreanu.....	24
1.3. Ana Racoviță's Filiation and the Reconstruction of Her Maternal Ancestry. Kinship with Dediu Codreanu.....	28
1.4. Dediu the Spătar and Ruxanda: Family, Foundations, and Genealogical Memory	33
2. The Family of Mihai and Ana Racoviță: Matrimonial Alliances and Family Life	35
2.1. Mihai Racoviță's First Matrimonial Alliance: His Marriage to Safta Cantemir	35
2.2. Mihai Racoviță's Second Marriage and Ana's Integration into the Racoviță Family	36
2.3. Lady Ana Racoviță: Age, Residence at Olășeni, and the Early Years of Marriage	37
2.4. The Image of Mihai Racoviță in Chronicles and Contemporary Accounts	38
2.5. Descendants of the Princely Family.....	41
3. Spiritual Kinship, Matrimonial Alliances, and Ceremonies	48

4. The Lady's Participation in the Internal and External Political Life of the Romanian Principalities	52
5. Ana Racoviță's Family in the Context of Political Instability and Princely Depositions	54
5.1. Deposition as a Political Instrument of the Porte and Its Impact on the Princely Family	54
5.2. The First and Second Depositions of Mihai Racoviță (1705–1709)	54
5.3. The Princely Family in Wartime and the Third Reign in Moldavia (1711/1716–1726)	57
5.4. The Final Reigns and the Political Decline of Mihai Racoviță (1726–1744)	59
6. Lady Ana Racoviță and the World of the Princely Court: Representation, Ceremonial, and Everyday Life	61
6.1. The Lady and the Appearance of Power: Dress, Luxury, and Representation at the Princely Court	61
6.2. Ceremonial at the Princely Court, the Lady's Public Role, and the Everyday Experiences of the Racoviță Family	62
6.3. Officeholders and Staff of the Lady's Court	64
7. Religious Foundations and Donations	67
7.1. The Princely Church and the Former Metropolitan Church	67
7.2. The Church of Saint Archangel Michael in Soroca ...	67
7.3. The Dormition of the Mother of God Church (Uspenia) in Botoșani; the Monastery at Fâstâci	68
7.4. The Church of Saint Nicholas in Popăuți	68
7.5. The Monasteries of Golia, Trei Ierarhi, and Mărgineni	70
7.6. Cotroceni Monastery	70
8. Insignia of Power. Elements of Heraldry and Sigillography	71
9. The Final Years of Her Life	71

10. Representations of the Lady	72
Conclusions	75
CHAPTER II	78
LADY PULCHERIA MAVROCORDAT, WIFE OF PRINCE NICOLAE MAVROCORDAT	78
1. Genealogical Landmarks Concerning the Family of Lady Pulcheria Mavrocordat	80
1.1. Lady Pulcheria's Father: Genealogical Landmarks ...	81
1.2. Lady Pulcheria's Brother: Biographical Landmarks and Integration into the Political Elite.....	82
1.3. The Lady's Kinship Relations	83
2. The Family of Nicolae and Pulcheria Mavrocordat: Matrimonial Alliances and Family Life	83
2.1. Nicolae Mavrocordat's First Matrimonial Alliance: His Marriage to Casandra Cantacuzino.....	83
2.2. Nicolae Mavrocordat's Second Marriage: Pulcheria Tzoukis (Ciuchi).....	84
2.3. The Image of Nicolae Mavrocordat in Chronicles and Contemporary Accounts	85
2.4. Descendants of the Princely Family.....	88
3. Spiritual Kinship, Matrimonial Alliances, and Ceremonies	92
3.1. Relations with Chrysanthos Notaras, Patriarch of Jerusalem	92
3.2. Princely Intervention in the Matrimonial Alliances of the Boyar Elite.....	96
4. The Lady's Role in the Internal and External Political Life of the Romanian Principalities.....	97
4.1. Involvement in Internal Political Affairs.....	97
4.2. Involvement in Foreign Affairs	98
5. The Lady's Court. New Developments	99
5.1. Physicians and Medical Practices	99
5.2. Jupânese and Household Maidens	100

5.3. Support for Marica Brâncoveanu, Widow of Constantin Brâncoveanu	102
5.4. Correspondence with Chrysanthos Notaras	104
6. The End of Her Life	106
7. Donations and Religious Foundations of Lady Pulcheria	109
7.1. The Princely Monastery at Văcărești	109
7.2. The Metropolitan See of Wallachia	110
7.3. Mărgineni Monastery	111
7.4. Golia Monastery	111
Conclusions	111
CHAPTER III	114
LADY ECATERINA MAVROCORDAT, WIFE OF CONSTANTIN MAVROCORDAT	114
1. Genealogical Landmarks of Lady Ecaterina Mavrocordat	115
1.1. The Political and Matrimonial Legacy of Iordache Ruset	115
1.2. Ecaterina Mavrocordat's Paternal Ancestry: Constantin Ruset	118
1.3. Ecaterina Mavrocordat's Maternal Ancestry: the Bogdan and Cantemir Families	120
1.4. The Spiritual Kinship of Lupu Bogdan and Anița ...	125
2. The Family of Constantin and Ecaterina Mavrocordat: Matrimonial Alliances and Family Life	127
2.1. Constantin Mavrocordat's First Matrimonial Alliance: His Marriage to Casandra Cantacuzino	127
2.2. Constantin Mavrocordat's Second Marriage: Ecaterina Ruset	127
2.3. Descendants of Constantin and Ecaterina Mavrocordat	128
2.4. Representations of Constantin Mavrocordat in Contemporary Sources	131

2.5. Spiritual Kinship, Matrimonial Alliances, and Ceremonies	132
2.6. “Taking into the Soul” as an Instrument of Family Integration and Patrimonial Consolidation	134
3. The Lady’s Role in the Internal and External Political Life of the Romanian Principalities	135
4. The Lady’s Court. The Evolution of the Court and the Princely Palace. Officeholders. The Lady’s Household	136
4.1. Physicians.....	136
4.2. Female Servants.....	137
4.3. The Lady’s Vornics	138
4.4. The Lady’s Călărași	139
4.5. The Lady’s Church under the Patronage of Constantin Mavrocordat	139
5. Religious Foundations and Donations	139
5.1. Frumoasa Monastery.....	139
5.2. Great Lavra Monastery on Mount Athos.....	140
5.3. Mărgineni Monastery.....	140
5.4. Religious Ceremonies	140
5.5. The Church at Căușeni	141
5.6. The Church at Fundenii Doamnei.....	142
5.7. Văcărești Monastery	142
6. Insignia of Power. Elements of Heraldry and Sigillography	142
7. The Final Years of Her Life. The Testament	142
8. Representations of the Lady.....	144
Conclusions	146
CHAPTER IV	147
LADY ZOE GHICA, WIFE OF GRIGORE II GHICA.....	147
1. Genealogical Landmarks of Lady Zoe Ghica	148
1.1. The Lady’s Paternal Ancestry	148

1.2. Identifying Lady Zoe's Father. A Historiographical Controversy	149
1.3. The Lady's Maternal Ancestry	150
1.4. Lady Zoe Ghica's Brothers	151
2. Marriage and Family Life	152
2.1. The Background to the Marriage	152
2.2. Descendants of Grigore II Ghica and Zoe, née Mano	154
2.3. Spiritual Kinship, Matrimonial Alliances, and Ceremonies	159
3. The Lady's Court. The Evolution of the Court and the Princely Palace. Officeholders. The Lady's Household	164
3.1. The Reconstruction of the Lady's Court	164
3.2. The Ghica Family's Lifestyle at the Princely Court	166
3.3. The Lady's Church. Servants	168
3.4. The Lady's Captain.....	168
3.5. The Lady's Vornic.....	169
4. The Lady's Role in the Internal and External Politics of the Principalities	170
5. Religious Foundations and Donations	172
5.1. Frumoasa Monastery (Iași).....	172
5.2. Golia Monastery (Iași)	173
5.3. Saint Panteleimon Monastery (Bucharest)	174
5.4. Mărcuța and Cernica Monasteries (Bucharest).....	174
5.5. Visits to Monasteries.....	175
6. Burial Place.....	177
7. Representations of the Lady.....	178
Conclusions	178
CHAPTER V.....	180
LADY ECATERINA GHICA, WIFE OF GRIGORE III GHICA.....	180

1. Genealogical Landmarks Concerning the Family of Lady Ecaterina Ghica	181
1.1. Lady Ecaterina's Paternal Ancestry. Historiographical Confusions	181
1.2. Lady Ecaterina's Maternal Ancestry.....	184
1.3. Iacovache Rizo's Integration into the Romanian Elite	187
1.4. Matrimonial Alliances of Iacovache's Family.....	191
2. Marriage and Family Life	191
2.1. The Background to the Marriage	191
2.2. Descendants of the Princely Family.....	193
2.3. Spiritual Kinship, Matrimonial Alliances, and Ceremonies	196
3. The Lady's Role in the Internal and External Political Life of the Romanian Principalities.....	197
4. The Lady's Court	200
4.1. Household Maidens and Jupănese	200
4.2. Wet Nurses	201
4.3. Cahvengidina. Coffee-maker.....	201
4.4. The Lady's Chamberlains	202
4.5. The Lady's Church and Its Servants	202
4.6. The Lady's Vornic.....	203
4.7. The Fustași	203
4.8. The Lady's Revenues.....	204
5. The Political and Family Fate of Grigore III Ghica: Exile, Return, and Execution	204
5.1. The Political Context and the Accession of Grigore III Ghica (1768) in Wallachia	204
5.2. The Russo-Ottoman War and the Separation of the Family (1768–1774)	205
5.3. The Family's Return and Temporary Reunion (1775)	207

5.4. The Bukovina Crisis, Political Isolation, and the Execution of Grigore III Ghica (1775–1777).....	208
5.5. The Fate of Ecaterina Ghica and the Disintegration of the Family after 1777.....	211
6. Representations of Lady Ecaterina.....	214
Conclusions.....	214
CONCLUSIONS.....	216
BIBLIOGRAPHY.....	219
ABBREVIATIONS.....	240
APPENDICES.....	242

Rationale for the Choice of Topic and Research Objectives

Although interest in the history of women in the Romanian lands can be traced back to the beginning of the twentieth century, through contributions by authors such as Nicolae Iorga and Constantin Gane, rigorously documented studies devoted to female biographies remain relatively few, especially for the period from the fourteenth to the eighteenth century¹. From this perspective, the study of princely consorts in the Phanariot era responds to the need to recover an insufficiently explored dimension of Romanian social and political history. Long relegated to a secondary position or treated anecdotally, the history of these women requires a critical and contextualized reading capable of highlighting the

¹ Maria Magdalena Szekely, *Imposibila biografie. Vieți de femei din Moldova de altădată*, în *AȘUI*, s.n., Istorie, LVI -LVIII, 2010-2012, p. 103-116

place occupied by female members of the elites within family structures and mechanisms of power. The study of the princely consorts of Moldavia and Wallachia therefore provides important points of reference for a more nuanced understanding of medieval and premodern society and, in particular, of the functioning of elites.

The research topic was chosen in order to examine a less explored component of the political and social history of the eighteenth-century Romanian Principalities: the position and role of Phanariot princely consorts in relation to mechanisms of power, marriage alliances, and kinship networks that structured the world of the elites. Traditional historiography has focused primarily on reigns, political developments, conflicts, and the administration specific to the Phanariot regime, while women were often relegated to the background and regarded either as ceremonial figures or as wholly dependent upon male authority.

The need to reconsider such interpretations constitutes one of the starting points of this study. The integration of princely consorts into marriage alliances and dynastic strategies demonstrates that their presence should not be viewed solely as an extension of their husbands' authority. Their position may also be analyzed through their functions of representation, legitimation, and consolidation of princely power². At the same time, they formed part of complex networks of kinship, patronage, family solidarity, and socio-political relations, contributing, directly or indirectly, to the advancement of

² Ștefan S. Gorovei, *Fragmente pentru o antropologie socială (Moldova secolului XVII)*, în *AMM*, XII–XIV, 1990–1992, p. 171

particular families and to the maintenance of dynastic strategies.

This research also seeks to address certain historiographical gaps concerning female elites in Romanian premodern society. To this end, prosopographical, genealogical, and documentary analysis occupies an important place in our approach. The study of the five women therefore goes beyond the limits of individual biography, making it possible to identify the position occupied by princely consorts within the familial, dynastic, and political architecture of the period.

Another argument for choosing this topic concerns the way in which the Phanariot era has been perceived in Romanian historiography. For a long time, it was interpreted through perspectives strongly shaped by ideological constructions and by a predominantly negative image³. The discourse of the chroniclers, followed by the interpretations of the generation of 1848, often associated the Phanariot century with political decline, administrative corruption, and social deterioration. These representations

³ „Nu-mi vorbiți mie de noblețe, când e vorba de grecii supuși Porții”, spunea Lionardo Panzini. În opinia lui, turcii nu cunoșteau noblețea de neam, care se transmitea dintr-o generație în alta, noblețea fiind pe o perioadă limitată de timp, adică în exercitarea funcției. În momentul în care unul moare sau nu mai deține acea funcție, nu mai este nobil. Nobilimea este bazată pe un criteriu subiectiv, *nobilita d'opinione*, care este valabilă doar în cadrul unei convenții făcute între greci, nefiind recunoscută sau admisă de către turci. Prin urmare, domnul fanariot este „un principe mărunț, necunoscut pentru trei sferturi din Europa”, dar care „își caută gloria lui acolo unde ar trebui să fie ambiție tuturor suveranilor dornici de a o găsi” (Lionardo Panzini, *[Scrisori din Țara Românească]*, în *Călători Străini privind Țările Române*, volumul al X-lea, partea I, volum îngrijit de Maria Holban, 2000, Editura Academiei Române, București, p. 212).

were compounded by a pronounced anti-Greek attitude⁴. Consequently, not only the political history of the period but also its social, familial, and cultural dimensions remained insufficiently explored for a long time. From this perspective, research on Phanariot princely consorts can contribute to a reassessment of the period and to a more nuanced reading of interpretations that have become traditional.

The topic also opens a perspective onto the human and everyday dimensions of these women's lives. The status of princely consort entailed not only privilege and public representation, but also responsibilities, vulnerabilities, and adaptation to a climate marked by political instability, mobility, and dynastic pressures. Rapid changes of reign, princely depositions, and fluctuations in princely authority directly affected the life of the entire family. In a society in which a family's fate was closely linked to the political position of its head, the prince's actions and decisions inevitably had consequences for his wife as well. From this perspective, the research raises questions concerning the experience of

⁴ Relevante sunt cuvintele lui Neculce: „Oh! oh! oh! săraca țara Moldovei și țara Muntenească, cum vă petreceți și vă desmerdați cu aceste supărări la aceste vremi cumplite și fără de milă de stăpânii noștri, carii singuri noștri am poftit și am aflat. Nu ne săturăm de țară, nici de măritat fetele după pământeni, ci ziceam că-s proști și săraci și alergăm la cei străini Greci de-i apucați care de care să fie gineri, ca și cilibii și bogați; și li dați moșii, și-i puneți în capul mesei; iaca la ce am venit. Aceste adevărat că ne-au făcut cilibii la toate, cu lacrimi pe obraz, și cu suspinuri la D-zeu strigând; iar altă putere fără a suspina la D-zeu” (Ion Neculce, *Opere. Letopiseșul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*, ediție îngrijită de Gabriel Ștrempel, București, Editura Minerva, 1982, p. 291-293).

exile, the women's ability to adapt to new political circumstances, their relationship to changes imposed by decisions of the Porte, and, more broadly, the ways in which they endured periods of uncertainty accompanying the exercise of power.

The selection of the five Phanariot princely consorts was based not on a quantitative criterion, but on the historical relevance and documentary possibilities offered by each case. The surviving body of sources allows an in-depth investigation of these women as well as a comparative analysis. They belong to a period in which processes of adaptation, transition, and consolidation of new forms of exercising and representing power can be observed.

The genealogies of the families from which they came, marriage policy, documents concerning donations and property, forms of participation in political life, as well as votive representations and other iconographic evidence each constitute substantial avenues of research. For this reason, the thesis does not seek an exhaustive reconstruction of the entire female world of the Phanariot era, but concentrates on five case studies. Their selection is justified by the consistency of the available sources, the women's membership in important families of the period, and the possibility of comparing their experiences. Limiting the research to five cases made it possible to maintain a balance between the diversity of the issues investigated and the depth of analysis, while avoiding a merely descriptive succession of personalities.

The limited number of specialized works devoted to women in the Romanian Principalities during the eighteenth century initially represented a difficulty. At the

same time, this historiographical gap encouraged direct consultation of the sources and a critical analysis of the information identified.

A further difficulty arises from the nature of the sources, since information concerning women is frequently indirect and transmitted through a male perspective. Nevertheless, the corpus employed is diverse, bringing together deeds of donation, wills, correspondence, property documents, and narrative sources. As the research progressed, the initial limitations of the documentation led to a diversification of the types of sources consulted and thus contributed to the development of a broader perspective on the subject.

Accordingly, the principal objective of the thesis is to reconstruct the biographical trajectories of five princely consorts representative of the Phanariot period through a multi-level analysis. The research examines genealogical origins, the circumstances and meanings of marriage alliances, family life, the management and consolidation of landed property, religious patronage, and forms of involvement in internal and external political life. It also considers the final stages of these women's lives and the circumstances of their deaths. In this way, we seek to reconstruct both individual historical profiles and life experiences situated at the intersection of the domestic sphere, the exercise of power, and the constraints of the society of the period.

Historiographical Framework

For a long time, women's history did not rank among the privileged fields of Romanian historiography, as scholarly interest focused primarily on male political

power and its military manifestations. Western historiography moved beyond these limits earlier, and from the 1950s and 1960s onward research devoted to women-related subjects developed considerably. At the same time, the emergence of gender studies altered the traditional perspective on the past, with male experience ceasing to function as the exclusive point of reference for historical interpretation.

The novelty of these approaches also lay in their departure from stereotypical representations of women constructed around the body, legal status, or women's presence in the public sphere. Research themes expanded to include sexuality, everyday life, female experience, relations between the sexes, and women's place in society. Nevertheless, the influence of these new Western directions was felt more slowly in the Romanian scholarly environment, where the political history of Eastern and Southeastern Europe continued to occupy a dominant position, while less attention was devoted to the field relevant to this study, with Byzantine studies constituting, to some extent, an exception.

Specialized academic journals played a particularly important role in establishing women's history as a distinct field, providing the framework necessary for the formulation of new theoretical and methodological perspectives and for bringing previously marginalized topics into scholarly circulation.

Founded in 1992, *Women's History Review* became one of the leading journals devoted to women's history and gender studies. It brings together studies of female experiences and gender relations across different periods and geographical spaces. *The History of the*

Family, established in 1996, likewise represents an important reference point for research on family structures, interpersonal relations, and private life. The importance of these publications is also illustrated by contributions from Romanian scholars, including Constanța Vintilă-Ghițulescu⁵ and Nicoleta Roman⁶, whose studies have supported the development of research on the family, private life, and female experience in the Romanian lands.

Within Romanian historiography, journals such as *Arhiva Genealogică* and *Revista de Istorie Socială* have likewise provided a favorable framework for studies of family, kinship, private life, and female experiences. Although these themes were not always treated as autonomous fields of inquiry, their presence in academic publications gradually became more visible. Research on women's history and family history also appears in numerous other specialized periodicals, indicating a steady diversification of historiographical interests.

Interest in the history of women in the Romanian lands is not, however, exclusively recent. Important contributions in this direction can be identified as early as the first half of the twentieth century. Nicolae Iorga⁷ was

⁵ Constanța Vintilă Ghițulescu, *Women in Church, Men at the Public House': Religious Experience in Romanian society, 1700–1830*, în *The History of the Family*, 17 (2), 2012, p. 220–235

⁶ Nicoleta Roman, *A Dimension of Private Life in Wallachia: Violence Between Parents and Children (1830–1860)*, în *The History of the Family*, 19(2), 2014, p. 182–201.

⁷ Nicolae Iorga, *Viața femeilor în trecutul românesc*, Vălenii de Munte, 1910; idem, *Femeile în viața neamului nostru. Chipuri, datine, fapte, mărturii*, Vălenii de Munte, 1911; idem, *Rolul tradiției în*

among the first historians to devote systematic attention to women's presence in Romanian history, both through the publication and use of sources and through works of synthesis. Although his interest focused especially on women from elite circles, these contributions demonstrate the early emergence of scholarly concern with the subject.

Nevertheless, Nicolae Iorga's perspective on Phanariot princely consorts was itself shaped by judgments characteristic of the historiographical context of his time. He explicitly contrasted them with the princely consorts of earlier centuries, to whom he attributed active participation in the political and administrative life of the country. Thus, in his description, sixteenth-century women were capable "of fighting for the throne, commanding armies, governing the country, and administering justice"⁸, whereas for the following century he highlighted cases in which princely consorts acted as regents or became guardians of their sons. By contrast, Iorga claimed that the women of the Phanariot era "no longer took any part in the affairs of the country, but languished in the gynaeceum, in the seraglio of the Court"⁹. The historian also offered critical observations regarding cultural pursuits, citing as an exception Nicolae Mavrocordat's sister, who was noted even for her knowledge of medicine¹⁰. In the same register, he presented the daughters of Ioan Callimachi Călmașul, mentioning pursuits such as playing chess or spending

creșterea femeilor la români, Vălenii de Munte, 1912; idem, *Portretele doamnelor române (studiu și album)*, București, 1937.

⁸ Idem, *Femeile în viața neamului nostru*, p. 41.

⁹ *Ibidem*

¹⁰ *Ibidem*, p. 134.

time in the family salon¹¹. Such a reading reflects the limitations of an early historiographical stage in which female presence was often assessed through comparison with idealized historical models.

Negative attitudes toward the Phanariots and Greeks appear not only in later historiographical interpretations, but also in certain testimonies chronologically close to the period under study. Particularly relevant in this respect is the work of Marc Philippe Zallony, regarded as the first text devoted entirely to the Phanariot regime. His account is useful both for information on administration and ideology and for data concerning everyday life. His perspective on princely consorts is, however, deeply critical. Although he maintained that they played no proper role in governing the two Principalities, he nevertheless admitted that they could exercise “influence over public affairs,” depending on the ascendancy they acquired over their husbands¹². Zallony then described the Phanariot lady through stereotypes of naivety, suggestibility, and caprice, arguing that female interventions could adversely affect government¹³.

Although few syntheses are devoted exclusively to this subject, the specialist literature nevertheless contains a substantial body of focused studies dealing with clearly defined themes and personalities, contributions that are

¹¹*Ibidem*

¹² Marc Philippe Zallony, *Despre fanarioți*, prefață de Iorgu P. Balș, București, 1897, p. 67.

¹³ *Ibidem*, p. 69.

important for shaping the historiographical framework of this research¹⁴.

At the same time, a number of works have incorporated female presence within a broader research framework

¹⁴ Dintre contribuțiile consacrate studiului femeilor aparținând elitelor puterii din spațiul românesc, menționăm și N. Bănescu, *Contribution à l'histoire de la seigneurie de Theodoro-Mangoup en Crimée*, în „Byzantion Zeitschrift”, LIII, 1935, nr. 1, p. 20–37; Ilie Bărbulescu, *Un aer de la Alecsandru Lăpușneanu și domnița Roxandra*, în „Arhiva”, Iași, an XXXVI, 1929, nr. 3–4, p. 275–276; V. Bogrea, *Doamnele lui Constantin Șerban*, în *RI*, VII, 1920, p. 183–184, reluat în *AIINC*, II, 1923; Pavel Chihaia, *Soțiile lui Negru Vodă*, în lucrarea *Artă medievală (II). Învățăături și mituri în Țara Românească*, București, 1998, p. 245–257; I.C. Filitti, *Ctitorii de la Plăviceni și neamul doamnei Stanca*, în *AO*, VI, 1927, nr. 32–33, p. 266–281; idem, *Despina, princesse de Valachie, fille présumée de Jean Brankovitch*, în *RIR*, 1931, p. 241–250; idem, *Marie Paléologue († 1477), épouse d'Étienne le Grand, prince de Moldavie*, București, 1936; George D. Florescu, *A Genealogy of the Family of Vlad Țepeș*, în *Dracula. Essays on the Life and Times of Vlad Țepeș*, Iași, 1991, p. 249–252; Ștefan S. Gorovei, *Margareta-Mușata și legenda ei*, în vol. *Întemeierea Moldovei. Probleme controversate*, Iași, 1997, p. 118–123; idem, *Maria Asanina Paleologhina, doamna Moldovlahiei*, în *SMIM*, XXII, 2004, p. 9–50; Idem, Maria Magdalena Székely, *Maria Asanina Paleologhina. O prințesă bizantină pe tronul Moldovei*, 2006; Corina Nicolescu, *Princesses Serbes sur le trône des Principautés Roumaines. Despina-Militza, princesse de Valachie*, în „Matica Srpska”, Novi Sad, V, 1969, p. 97–117; Petre Ș. Năsturel, Ion Radu Mircea, *De l'ascendance de Despina, épouse du voivode Neagoe Basarab. À propos d'une inscription slavonne inédite*, în *Rsl*, X, 1964, p. 435–437; Gh. Pungă, *Din nou despre Ringala, soția lui Alexandru cel Bun*, în *AȘUI*, s.n., Istorie, 1994–1995, XL–XLI, p. 161–167; C. Rezachevici, *Ringala-Ana. Un episod dinastic în relațiile moldo-polono-lituanieni din vremea lui Alexandru cel Bun*, în *RdI*, 1982, nr. 8, p. 917–923; Marcel Romanescu, *Neamurile doamnei lui Neagoe-Vodă*, Craiova, 1940.

without necessarily making it their central subject. This category includes contributions such as Ștefan Lemny, *Sensibilitate și istorie în secolul al XVIII-lea românesc*; Violeta Barbu, *De bono conjugali*; Constanța Vintilă-Ghițulescu, *În șalvari și cu ișlic* and *Patimă și desfătare. Despre lucrurile mărunte ale vieții cotidiene în societatea românească*; and Sultana Craia, *Îngeri, demoni și muieri*. To these may be added studies that devote greater attention to female experience, including Horia Dan Mazilu, *Văduvele sau despre istorie la feminin*; Nicoleta Roman, Deznădăjduită muieră n-au fost ca mine; the volume *Grădina Rozelor*; Georgeta Fodor, *Destine comune: viața femeilor între public și privat*; and Sorin Iftimi's *Doamnele și domnițele în Țările Române. Curtea Doamnei în Moldova și Țara Românească*.

Phanariot reigns, the disappearance of native princely rule, relations with the Porte, administration, mores, and political intrigues have generated a rich historical literature. Far less well known, however, are the women who belonged to this world. This situation is not specific to the Phanariot era, but more broadly characterizes research on women's history in Southeastern Europe. Maria Magdalena Székely drew attention to this difference from Western historiography¹⁵. Ovidiu Pecican, in turn, has described the paradoxical state of medieval Romanian women's history, which, despite its early beginnings, still remains a field of accumulation and exploration¹⁶. Within a historical framework traditionally

¹⁵Maria Magdalena Székely, *Structuri de familie în societatea medievală moldovenească*, în *ArhGen*, Nr. 1-2, 1997, p. 60.

¹⁶Ovidiu Pecican, *Un șantier patinat, dar auroral: femeia în spațiul românesc medieval*, în *Prezențe feminine. Studii despre femei în*

dominated by the analysis of male power and military qualities, women long remained in a zone of chiaroscuro, entering the sphere of scholarly interest only sporadically.

Research Methodology

One of the methodological objectives of the research was to identify, verify, and reassess the sources used in the literature devoted to the history of women in the Romanian Principalities. The works of Constantin Gane and Nicolae Iorga constituted important reference points for later research, yet some of the information they transmitted is not supported by complete documentation. For this reason, the critical analysis of sources focused on confronting divergent versions, whether documentary or narrative, verifying the coherence of information, and relating it to the context in which the sources were produced.

The comparative method makes it possible to identify both common features and differences among the five princely consorts examined. The comparison addresses genealogical origin, marriage alliances, the relationship to family property, participation in court life, religious patronage, and the ways in which these women exercised influence within the Phanariot social and political environment.

An important starting point is the analysis of the kinship system and matrimonial practices specific to the period. The research examines how Phanariot elite families were constituted, the meaning of marriage, and the extent to which it continued to perform functions of

regulation, formalization, control, and social codification¹⁷. The family into which a claimant to the throne entered through marriage could be of decisive importance, since marriage alliances among the elites were rarely determined solely by individual choice or affection. They involved economic, social, and political interests capable of producing advantages for both spouses and their respective families.

In this context, the research also investigates the nature of relations between spouses, asking to what extent the marital relationship could transcend its initial character as an alliance between families. It examines the motivations behind marriages, the mechanisms of family solidarity, and the reciprocal obligations arising from such alliances, including in relation to the principles associated with the concepts of *discordia concors* and *laudatio parentum*.

Genealogy constitutes another essential instrument of investigation. The particularities of the Phanariot era make a careful reconstruction of kinship relations necessary, since these allow us to observe the mechanisms by which the elites of Moldavia and Wallachia functioned. Correlating family relations with the political trajectory of the princely couple—accession to the throne, successive depositions, or restoration to rule—and with the offices held by relatives makes it possible to identify strategies of political legitimation and networks of influence constructed through marriage alliances.

In reconstructing the genealogies of the princely consorts, filiations were verified by comparing sources

¹⁷ Georges Duby, *Doamnele din veacul al XII-lea*, București, Editura Meridiane, 2000, p. 11.

and correlating onomastic information. The recurrence of the same names within families, however, created significant difficulties of identification¹⁸. It was therefore necessary to reassess genealogical and biographical information that had been adopted and perpetuated in the specialist literature without consistent verification against the available sources. In some cases, the research sought to correct previous assertions; in others, to supplement or confirm information already known.

The complexity of kinship relations, the fragmentary nature of the information, and the recurrence of the same personal names favored the emergence and perpetuation of confusion. By confronting the available data, our approach seeks both to clarify insufficiently elucidated issues and to reconsider established interpretations whenever the sources permit or require such reassessment.

The biographical method is used to reconstruct the individual trajectory of each princely consort within the limits imposed by the surviving documentation. For each of the five cases, several lines of analysis were established and are reflected in the structure of the subchapters.

The portraits of the Phanariot princely consorts are analyzed both diachronically and synchronically. Comparison with realities in the Ottoman Empire, Central Europe, and Eastern Europe makes it possible to identify patterns of conduct and models shared within elite environments. Through this comparative perspective, the

¹⁸ Maria Magdalena Szekely, *Forme de afirmare a preeminenței sociale la mării boieri moldoveni* (secolele al XV-lea – al XVI-lea), in *Elitele puterii – puterea elitelor în spațiul românesc (secolele XV–XX)*, editori, Cristian Ploscaru și Mihai-Bogdan Atanasiu, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2018, p. 23–48.

research seeks to lessen the impression of inaccessibility surrounding the life of the princely family and to give these women a more precise historical contour, so that they no longer remain mere “indistinct shadows, without outline, without depth, without emphasis”¹⁹.

The interpretation of the Phanariot era also requires a critical approach to prejudices sedimented over time. For a long period, the Phanariot century was almost automatically associated with expressions such as “burdensome taxation,” “excessive fiscal pressure,” “Hellenization,” “denationalization,” or “wastefulness.” The foreign origin of the prince and the fiscal dimension of government became dominant reference points in collective memory. Without denying the existence of princes primarily concerned with the material advantages of office, one must also consider political figures influenced by Enlightenment ideas who initiated reforms and sought to modernize the administration and society of the Principalities.

Accordingly, an important methodological principle of this research is critical distance from traditional representations that associated the Phanariot princely consort with excessive luxury, intrigue, superficiality, or the exercise of harmful political influence. The study proceeds from the premise that both native and Phanariot princely consorts participated, in different ways, in the mechanisms of legitimation and in the networks of alliance and influence characteristic of the period. Marriage policy, family strategies, religious patronage, and informal interventions in the public sphere

¹⁹ Georges Duby, *op.cit.*, p. 8.

should be interpreted as manifestations characteristic of the ruling elites of Moldavia and Wallachia.

An element of originality in this research is the comparative analysis of the five princely consorts within a unified framework built upon the same lines of inquiry. This approach makes it possible to move beyond a strictly biographical treatment and to identify common mechanisms concerning family origin, marriage alliances, property, patronage, representation, and forms of influence exercised within the Phanariot environment. At the same time, comparison highlights differences determined by social origin, affiliation with local boyar or Constantinopolitan circles, and the political circumstances in which each woman lived.

The research also seeks to distinguish between formal authority and influence exercised through family relations, patronage, and access to networks of power. In this sense, the analysis of Phanariot princely consorts does not begin from the assumption that female power was equivalent to that of the prince, but from the need to identify forms of participation that can be concretely documented. Such a perspective makes it possible to avoid both minimizing these women's role and overstating an influence not supported by the sources.

Structure of the Thesis

The structure of the thesis is designed to relate the general context of the Phanariot era to the analysis of case studies representative of the female world of the period, while also taking into account the chronological succession of reigns in the Principalities. Following the introductory section devoted to context, historiography,

and methodology, the thesis comprises five chapters devoted to princely consorts selected according to their historical relevance and the possibilities offered by the documentary sources.

Each chapter reconstructs the historical biography of the woman under study by examining genealogical origins, marriage alliances, family relations, and the political context in which she lived. Equal attention is given to her position within the princely court, patronage relations, direct or indirect forms of political involvement, religious foundation activity, property management, and modes of symbolic and memorial representation.

The first chapter is devoted to Lady Ana Racoviță, wife of Mihai Racoviță. The analysis is based on a critical comparison of documentary, genealogical, narrative, and memorial sources concerning her family and the political environment in which she lived. An important objective is to clarify confusions perpetuated in historiography, including the erroneous identification of Ana Racoviță's father with Dediu Codreanu. The reconstruction of her paternal and maternal ancestry highlights her membership in important family networks connected with the Șerbu Brăileanu, Roșca, and Cerchez lineages.

The chapter also examines Ana Racoviță's integration into the matrimonial and political strategies of the Racoviță family, including through the alliances of her descendants with the Mavrocordat, Ghica, Ipsilanti, and Vlasto families. Particular attention is paid to the effects of political instability on the princely family, in the context of repeated depositions, detentions, exiles, and sanctions that could affect the entire princely household. The chapter also analyzes the lady's place in court life, the elements of

material culture associated with her status, religious foundations and patronage, as well as the ways in which her memory was preserved or distorted in the sources, from deeds of donation and commemorative lists to the hostile image constructed by Dimitrie Cantemir.

The second chapter examines the biographical, familial, and social profile of Pulcheria Mavrocordat and her integration into the political, religious, and cultural realities of the beginning of the Phanariot era. The fragmentary and often indirect nature of the documentation required a prosopographical approach aimed at clarifying the principal landmarks in the life of a female figure insufficiently valued by historiography.

The analysis begins with Pulcheria's origins and the position of the Ciuchi/Tzoukis family within Constantinopolitan society in order to highlight the significance of her marriage to Nicolae Mavrocordat within family and political strategies. The composition of the princely family, the couple's descendants, and the marriage alliances created through them are examined. Nicolae Mavrocordat's image in contemporary sources is used insofar as it contributes to understanding the domestic and family environment in which the lady lived. The chapter also analyzes Pulcheria's position at court, her relations with Patriarch Chrysanthos Notaras, networks of religious patronage and aristocratic sociability, and certain forms of political and diplomatic intervention.

The third chapter is devoted to Ecaterina Mavrocordat. The research first examines her ancestry through the Ruset, Bogdan, and Cantemir families in order to highlight the political, patrimonial, and symbolic capital she inherited. Her marriage to Constantin Mavrocordat is

then analyzed within the context of matrimonial practices characteristic of eighteenth-century elites.

The chapter examines the family structure resulting from this alliance, the descendants, and the marriages through which the family's position was consolidated. Particular attention is devoted to Ecaterina's status at the princely court, her entourage and household staff, and the relations of authority and patronage associated with her position. Her religious foundation activity, donations, iconographic representations, personal seal, and testamentary provisions are analyzed as means through which Lady Ecaterina's public status and memory may be reconstructed.

The fourth chapter presents the biographical landmarks of Lady Zoe Ghica, wife of Grigore II Ghica. Genealogical, documentary, chronicle, and memorial sources are used to clarify her origins and the position of the Mano family within influential Constantinopolitan circles. The marriage alliance with the Ghica family is analyzed from the perspective of its political and familial function.

The research examines family structure, descent, and the matrimonial policy pursued through the children, alongside the effects of political instability, epidemics, and exile on family life. It analyzes the organization of the lady's court, patronage relations, and indirect forms of involvement in the political and diplomatic mechanisms of the period. Participation in the Ghica family's programs of religious foundation and symbolic representation is likewise examined through documentary and iconographic sources. Overall, the chapter seeks to recover

the image of a princely consort deeply integrated into the familial, social, and symbolic strategies of the ruling elite.

The final chapter is devoted to Ecaterina Ghica and her position within the Phanariot elite. Her importance derives both from her membership in the Rizo Rangabe family and from the political circumstances in which she lived. Her marriage to Grigore III Ghica strengthened the princely family's ties with the Constantinopolitan aristocracy.

Ecaterina's participation in court ceremonial and the existence of a court of her own indicate the distinct status she held within the system of princely representation. At the same time, the involvement of members of her family in the diplomatic relations of the period, particularly the activity of Iacovache Rizo, shows that her position cannot be reduced to the domestic sphere. The evolution of the family after the violent death of Grigore III Ghica nevertheless illustrates the vulnerability of this status and its dependence on political circumstances and relations with the Porte.

Taken as a whole, the structure of the thesis was designed to combine an individual perspective with comparative analysis. Beyond reconstructing particular biographies, the research examines the mechanisms through which Phanariot princely consorts became integrated into networks of power, family strategies, and forms of representation characteristic of eighteenth-century society.

The present research sought to reconstruct and interpret the biographical, genealogical, social, and politico-symbolic trajectories of several female

representatives of the eighteenth-century elites in the context of the Phanariot regime. The study proceeded from the premise that the history of power and elites cannot be understood solely through the analysis of institutions and formal holders of authority, but must be complemented by the study of kinship relations, marriage alliances, and the ways in which women could participate in the mechanisms of influence characteristic of the period. From this perspective, the analysis of Ana Racoviță, Pulcheria Mavrocordat, Ecaterina Ruset Mavrocordat, Zoe Ghica, and Ecaterina Rizo Rangabe Ghica made it possible to develop a more complex image of female status in the Phanariot milieu, shaped at the intersection of descent, marriage, property, public representation, and the indirect exercise of influence. Although each case is distinguished by its own familial, political, and patrimonial circumstances, the application of the same lines of inquiry made it possible to identify both common mechanisms and significant structural differences.

One of the contributions of the research lies in bringing together, within a unified comparative framework, information dispersed across sources and specialist literature, while also reassessing genealogical and biographical data that had been repeated without systematic verification. Comparing documentary, narrative, genealogical, epigraphic, and iconographic sources made it possible to clarify certain filiations, complete biographical trajectories, and reconsider previously accepted interpretations. The study therefore seeks not only to recover insufficiently known female personalities, but also to achieve a better understanding of

how family networks and mechanisms of power functioned in the Phanariot environment.

One recurring element is the role of family origin in shaping these women's social and political position. Genealogy represented not merely a biographical detail, but an active element in their integration and positioning within networks of power. Whether they came from major local boyar families, as in the cases of Ana Racoviță and Ecaterina Ruset, or from the Constantinopolitan aristocratic milieu, as did Pulcheria Mavrocordat, Zoe Ghica, and Ecaterina Ghica, family affiliation could be converted into political, social, and symbolic capital. Marriage therefore involved not only a woman's entry into a new family, but also the transfer of prestige, connections, and social capital accumulated by her family of origin to the princely house.

An important result of the research is the reassessment of the position assigned to women of the Phanariot elites in Romanian historiography. Traditional scholarship frequently relegated them to a secondary place, either reducing them to the status of princes' wives or treating them as merely ceremonial presences at court. The documents analyzed, however, indicate the need to integrate these women into the social and political structures of premodern Moldavia and Wallachia, as well as into the context of relations with the Ottoman Empire. Although they did not possess authority comparable to that of the prince, their influence could derive from family prestige, the alliances they embodied, their capacity for mediation, patronage relations, or the administration of economic and symbolic resources.

The cases analyzed also reveal significant differences in social origin. Ana Racoviță and Ecaterina Ruset illustrate the model of women originating in major local boyar families and entering the Phanariot system through marriage. In such cases, matrimonial alliance could create bridges between the native boyar elite and the new Phanariot political circles. Pulcheria Mavrocordat, Zoe Ghica, and Ecaterina Rizo Rangabe, by contrast, came from environments already integrated into Phanariot structures, where proximity to power was supported by Constantinopolitan networks, relations with the Porte, and diplomatic or administrative connections. This distinction shows that the term “Phanariot princely consort” does not designate a homogeneous social group, but rather encompasses distinct experiences and forms of integration determined either by origin or by marriage alliance.

Marriage represents one of the principal points of convergence identified across the five case studies. Among the elites, it clearly extended beyond the private sphere and functioned as an instrument for articulating political and family interests. The purposes of these alliances could nevertheless differ. In the cases of Ana Racoviță and Ecaterina Mavrocordat, matrimonial alliances reflect the rapprochement between princely families and the Moldavian boyar elite and contribute to consolidating local political relations. In the cases of Zoe Ghica and Ecaterina Ghica, marriage primarily reinforced solidarities within the Phanariot aristocracy and connections with high-ranking Ottoman circles.

The research also demonstrated that marriage alliances and proximity to power did not generate advantages alone. They could also produce considerable

vulnerability. The prince's family benefited from the resources and prestige associated with his position, but was equally exposed to the consequences of political instability. Depositions, confiscations, exile, periods of displacement, or detention affected not only the prince but his entire family. Ana Racoviță's experience, as well as the fate of members of the Ghica family, demonstrates that proximity to power entailed direct exposure to the risks of the Phanariot system and to the unpredictability of relations with the Porte.

In this respect, one of the paradoxes of female status in the Phanariot milieu lies precisely in the relationship between privilege and vulnerability. Proximity to the center of power offered access to prestige, resources, patronage, and networks of influence, but at the same time turned the princely family into an actor directly exposed to changes in political circumstances. The prince's deposition could mean for his wife the loss of status, forced relocation, confiscation of property, detention, or exile. The status of princely consort must therefore be analyzed not only through the advantages it entailed, but also through the precariousness that accompanied the exercise of power in a system dependent on the will of the Porte and on rapidly changing political relations.

The patrimonial dimension constitutes another important conclusion of the research. Dowries, landed estates, donations, princely confirmations, inheritance rights, and various property transfers demonstrate women's participation in preserving, administering, and transmitting family property. Beyond their strictly economic value, these resources contributed to family

continuity, the maintenance of prestige, and the consolidation of the material basis necessary for political advancement. Property must therefore be viewed not merely as wealth, but also as a means of perpetuating status and constructing family and dynastic memory.

The analysis also highlighted the existence of the lady's court as a distinct space of sociability, representation, and patronage. It cannot be reduced to the domestic sphere, since it possessed its own personnel, hierarchies, and ceremonial obligations. The lady's court thus represented a female extension of the courtly world and participated in the symbolic mechanisms through which the authority of the princely family was represented.

With regard to involvement in political life, the sources point above all to informal forms of participation. Princely consorts did not normally exercise direct institutional authority, but they could intervene through mediation, recommendation, patronage, kinship networks, or privileged access to particular individuals and circles of power. Influence could mean facilitating contacts, supporting negotiations, transmitting requests, or consolidating relations among elite groups.

In this context, female power may be understood as relational rather than institutional. It derived from a woman's position within the family, access to resources, kinship and patronage networks, and the possibility of mediating between different elite actors. Such a perspective makes it possible to avoid both minimizing these women's role and attributing to them a formal authority not confirmed by the sources.

The absence of testimony describing spectacular political interventions should therefore not be equated

with the absence of any form of participation. The fragmentary nature of the documentation requires a cautious reading of the silences of the sources. The fact that women appear less frequently in political documents or narrative sources largely reflects the nature of documentation produced in a society in which formal authority was predominantly male; it does not, in itself, demonstrate their absence from mechanisms of power.

The religious and memorial dimension also represents an important point of reference for understanding these women's status. Religious foundations, donations to churches and monasteries, inclusion in commemorative lists, and presence in votive representations offered means of preserving family memory and symbolically asserting the princely house. From this perspective, the lady appears not only as wife and mother, but also as a participant in the transmission of dynastic memory and prestige. In some cases, however, the documentation is limited, as after the reign of Grigore III Ghica, when deeds of donation and acts of religious foundation directly associated with the lady's name are less numerous.

Another result of the thesis is the confirmation of the usefulness of prosopographical and genealogical approaches in the study of female elites in the Phanariot era. The fragmentary character of the evidence and the scarcity of narrative sources explicitly centered on women require the comparison of diverse categories of documentation. Reconstructing these biographies was possible through the correlation of genealogical, documentary, epigraphic, narrative, and iconographic

sources, each contributing to a picture that would otherwise have remained incomplete.

Consequently, the research supports the conclusion that female power was not absent from Phanariot society, but manifested itself in forms different from princely authority. It operated through mechanisms less visible in the sources, yet historically significant for understanding family structures, patronage, mediation, and relations among elites. The five biographies analyzed reflect distinct modes of female integration into the power system of the period. The diversity of these cases demonstrates that Phanariot female elites did not constitute a uniform group, yet all these women participated, to varying degrees and in different forms, in the consolidation, legitimation, transmission, and negotiation of power in the eighteenth-century Romanian Principalities.

Taken together, these five biographies propose a reading of the Phanariot era that goes beyond the succession of reigns and the analysis of administrative mechanisms traditionally privileged by historiography. Family, marriage, property, patronage, memory, and kinship networks emerge, from this perspective, as constitutive elements in the exercise and transmission of power. Integrating princely consorts into this equation does not seek to attribute artificially an authority not confirmed by the sources, but rather to recover the place they actually occupied in the functioning of eighteenth-century elites.

Bibliography

A. Sources

I. Documents

Antonovici, Ioan, *Documente bârlădene*, vol. III, Bârlad, 1915; vol. IV, Bârlad, 1924.

Balan, T., *Documente bucovinene*, vol. III (1573–1720), Cernăuți, 1937; vol. IV (1720–1745), Cernăuți, 1938; vol. V (1745–1760), Cernăuți, 1939; vol. VI (1760–1833), București, 1942; vol. VII (1646–1740), ediție îngrijită de Ioan Caproșu, Iași, 2005.

Boga, L. T., *Documente basarabene*, vol. IX (1677–1812), Chișinău, 1930; vol. X (1560–1725), Chișinău, 1930.

Bodogae, T., *Un autograf din 1687 al mitropolitului Dosoftei*, în *MMS*, XXXIV, 1958, nr. 11–12.

Caproșu, Ioan, *Două documente inedite din secolul al XVIII-lea*, în *AIIAI*, XV, 1976.

Idem, *Sama Visteriei Moldovei din 1776*, în *RIS*, I, 1996.

Idem, *Sama Visteriei Moldovei pe anul 1764 (I)*, în *IN*, II–III, 1996–1997.

Idem, *Sama Visteriei Moldovei din 1777 (II)*, în *ArhGen*, 1998, nr. 1–2.

Idem, *Sămile Vistieriei Țării Moldovei*, vol. I (1763–1784), Iași, Casa Editorială Demiurg, 2010.

Idem; Ungureanu, Mihai Răzvan, *Documentele statistice privitoare la orașul Iași*, I, Iași, 1997.

Catalogul documentelor moldovenești din Arhiva Istorică Centrală a Statului, vol. V (1701–1720), ed. Veronica Vasilescu, Doina Duca-Tinculescu, București, 1974.

Codrescu, Theodor, *Uricariul sau colecțiune de diferite acte care pot servi la istoria românilor*, vol. I, ed. a II-a, Iași, 1871; vol. II, ed. a II-a, Iași, 1889; vol. III, Iași, 1853; vol. VI, Iași, 1875; vol. IX, Iași, 1887; vol. XIV, Iași, 1889; vol. XV, Iași, 1889; vol. XVI, Iași, 1891; vol. XIX, Iași, 1891.

Condica lui Constantin Mavrocordat, ediție cu introducere, note, indici și glosar alcătuită de Corneliu Istrati, vol. I–III, Iași, 2008.

Costăchescu, Mihai, *Documente*, în *IN*, fasc. 8, 1930.

Clit, Costin, *Sate și moșii ale familiei Luca din secolul al XVIII-lea. Documente inedite*, în „Carpica”, XLIX, 2020, p. 191-230.

Din tezaurul documentar Sucevean. Catalog de documente (1393–1849), întocmit de Vasile G. Miron,

Mihai Ștefan Ceașu, Gavril Irimescu și Sevastița Irimescu, București, 1983.

Documente privitoare la istoria orașului Iași, volumul II, *Acte interne (1661- 1690)*, Editura „Dosoftei”, Iași, 2000; volumul III, *Acte interne (1691-1725)*, Editura „Dosoftei”, Iași, 2000; volumul IV, *Acte interne (1726-1740)*, Editura „Dosoftei”, Iași, 2001; volumul V, *Acte interne (1741-1755)*, Editura „Dosoftei”, Iași, 2001; volumul VI, *Acte interne (1756-1770)*, Editura „Dosoftei”, Iași, 2004; volumul VII, *Acte interne (1771-1780)*, Editura „Dosoftei”, Iași, 2005; volumul VIII, *Acte interne (1781-1790)*, Editura „Dosoftei”, Iași, 2006; volumul IX, *Acte interne (1791-1795)*, Editura „Dosoftei”, Iași, 2007; volumul X, *Acte interne (1796-1800)*, Editura „Dosoftei”, Iași, 2007.

Documente românești din arhiva Mănăstirii Xiropotam de la Muntele Athos. Catalog, vol. I, editat de Florin Marinescu, Ioan Caproșu, Petronel Zahariuc, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2005.

Ghibănescu, Gheorghe, *Ispisoace și zapise*, vol. IV/1, Iași, 1914; vol. IV/2, Iași, 1915; vol. VI/1, Iași, 1921; VI/1, Iași, 1931.

Idem, *Surete și izvoade*, vol. V, Iași, 1908; 1912; vol. VIII, Iași, 1913; vol. XVII, Huși, 1927; vol. XXII, Iași, 1929.

Hurmuzaki, Eudoxiu de, *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. VII (1750–1818), București, 1876; vol. IX/1 (1650–1747), București, 1897; vol. IX/2 (1751–1796), București, 1899; vol. XIV/2, *Documente grecești privitoare la istoria românilor (1716–1777)*, publicate de N. Iorga, București, 1917; vol. XIV/3, *Documente grecești privitoare la istoria românilor (c. 1560–c. 1820)*, publicate de N. Iorga, București, 1936; vol. XVI, *Corespondență diplomatică și rapoarte consulare franceze (1603–1824)*, publicate de Nerva Hodoș, București, 1912; supliment I, vol. I (1518–1780), documente culese de Gr. G. Tocilescu și A. I. Odobescu, București, 1886; supliment I, vol. III, *Documente culese din arhivele Ministerului Afacerilor Străine din Paris (1709–1812)*, de A. I. Odobescu, București, 1889.

Ichim, Traian, *Documente*, în *IN*, VI, 1926–1927.

Iorga, Nicolae, *Acte și fragmente cu privire la istoria românilor adunate din depozitele de manuscrise ale Apusului*, vol. II, București, 1895, p. 33–34.

Idem, *Documente privitoare la familia Callimachi*, vol. II, București, 1903.

Idem, *Documente privitoare la familia Cantacuzino*, București, 1902.

Idem, *Documente și cercetări asupra istoriei financiare și economice a Principatelor Române*, București, 1902, p. 168.

Idem, *Mărturii gălățene*, în *RI*, II, București, 1916.

Idem, *O danie a soacrei lui Mihail Racoviță*, în *RI*, XVII, nr. 10–12, octombrie–decembrie 1931, p. 298–299.

Idem, *O gospodărie moldovenească la 1777*, în *AARMSI*, seria III, tom VIII, p. 109–110.

Idem, *O hotarnică în jurul Târgului Frumos (1746)*, în *RI*, 1934, p. 344–354.

Idem, *Scrisori de boieri. Scrisori de domni*, ediție îngrijită de Ruxandra Mihăilă, București, 1999.

Idem, *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, vol. III, București, 1901; vol. V, București, 1903; vol. VI, București, 1904; vol. VII, București, 1904; vol. XI, București, 1906; vol. XV, București, 1908; vol. XVI, București, 1909; vol. XXI, București, 1913.

Îndreptarea Legii 1652, ediție întocmită de Colectivul de Drept Vechi Românesc condus de Academician Andrei Rădulescu, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1962.

Însemnări de pe manuscrise și cărți vechi din Țara Moldovei, vol. I (1429–1750), editat de I. Caproșu și E. Chiaburu, Iași, 2008; vol. II (1751–1795), editat de I. Caproșu și E. Chiaburu, Iași, 2008.

Găneț, Grigore; Gârneață, Costică-Ioan, *Tezaur arhivistic vasluiian. Catalog de documente (1399–1877)*, București, 1986.

Mano, C. G., *Documente din secolele al XVI-lea – al XIX-lea, privitoare la familia Mano*, București, 1907.

Marinescu, Iulian, *Acte moldovenești felurite*, în *BCIR*, VIII, 1929, p. 69–150.

Idem, *Documente relative la Ioan Neculce*, în *BCIR*, IV, 1925, p. 15–104.

Marinescu, Florin; Caproșu, Ioan; Zahariuc, Petronel, *Documente românești din arhiva mănăstirii Xiropotam de la Muntele Athos. Catalog*, vol. I (1432-1800), Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2005.

Moldova în epoca feudalismului, vol. VIII, *Documente moldovenești din secolul al XVIII-lea (1711-1750). Cărți domnești și zapise*, volum alcătuit de Larisa Svetlicinâi, Demir Dragnev și Eugenia Bociarov, Chișinău, 1998; vol. IX. *Documente privitoare la istoria Țării Moldovei în secolul al XVIII-lea (1751-1774). Cărți domnești și zapise*, volum realizat de Larisa Svetlicinâi, Demir Dragnev, Eugenia Bociarov, Chișinău, Editura Civitas, 2004.

Mihail, Paul, *Contribuții documentare la istoria orașului Iași*, în *AIIX*, XXIV, Iași, 1987, p. 415–478.

Pamfil, Georgian, *Documente privitoare la Mănăstirea Ciolanu*, în *RI*, XV, 1929, nr. 4–6.

Potra, George, *Documente privitoare la istoria orașului București (1634-1800)*, București, Editura Academiei, 1982.

Russo, Demostene, *Găteala de nuntă a unei elegane din secolul al XVIII-lea. Din corespondența unei Doamne: Ana Racoviță*, în *CL*, nr. 1, 1911, an XLV, p. 13-14.

Solomon, Const.; Stoide, C. A., *Documente tecucene recente (sec. XVI–XX)*, vol. I, Bârlad, 1938; *Documente tecucene (sec. XVI–XIX)*, vol. II, Bârlad, 1939; *Documente tecucene (sec. XVI–XIX)*, vol. III, Bârlad, 1942.

Stoide, C. A.; Stahiescu, D. L., *Un mănunchi de documente privitoare la satul Liești—Tecuci*, în *RA*, IV, nr. 2, București, 1941, p. 256–279.

Veliman, Valeriu, *Relațiile româno-otomane (1711-1821). Documente turcești*, București, D.G.A.S., 1984.

Zotta, Sever, *Documente*, în *IN*, fasc. 2, 1922, p. 296–300.

Idem, *Un firman de întăritură pentru moșia Trifeștii, confiscată după uciderea lui Grigore Ghica Voevod*, în *RI*, XIV, 1928, nr. 1-3, p. 53-55.

II. Memoirs, journals, correspondence, contemporary sources

Bezviconi, Gheorghe G., *Călători ruși în Moldova și Muntenia*, București, 1947.

Cabres, Sabathier de, *Catherine II. Sa cour et la Russie en 1772*, Berlin, 1862.

Cantacuzino, Mihai banul, *Genealogia Cantacuzinilor*, publicată și adnotată de N. Iorga, București, 1902.

Cantemir, Dimitrie, *Descrierea Moldovei*, traducere după originalul latin de Gh. Guțu, Introducere de Maria Holban și Comentariu istoric de N. Stoicescu, București, 1973.

Idem, *Histoire de l'Empire Othoman, où se voyent des causes de son agrandissement et de sa décadence*, traduit par M. De Jonquières, II, Paris, 1743.

Idem, *Istoria ieroglifică*, ediție îngrijită de P. P. Panaitescu și I. Verdeș, studiu introductiv de Adriana Babeți, București, 1997.

Idem, *Viața lui Constantin Cantemir*, text revăzut și traducere românească de N. Iorga, București, 1924.

Idem, *Viața lui Constantin Cantemir*, text stabilit și tradus de Radu Albala, introducere de Const. C. Giurescu, București, 1973.

Călători străini despre Țările Române, V, volum îngrijit de Maria Holban, M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru, Paul Cernovodeanu, București, 1973; VI, volum îngrijit de M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru și Mustafa Ali Mehmet, București, 1976; VII, volum îngrijit de Maria Holban, M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru, Paul Cernovodeanu, București, 1980; vol. IX, îngrijit de Maria Holban (redactor responsabil), M. M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru, Paul Cernovodeanu, București, Editura Academiei Române, 1997; vol. X, partea I, îngrijit de Maria Holban, Maria M. Alexandrescu-Dersca Bulgaru,

Paul Cernovodeanu (redactor responsabil), Editura Academiei Române, 2000.

Carra, Jean-Louis, *Istoria Moldaviei și a României cu disertare asupra stărei acestor două provincii pe la anul 1781*, traducere de N. T. Orășanu, București, 1857.

Sion, Constantin, *Arhondologia Moldovei. Amintiri și note contemporane. Boierii moldoveni*, text ales și stabilit, glosar și indice de Rodica Rotaru, prefată de Mircea Anghelescu, postfață, note și comentarii de Ștefan S. Gorovei, București, 1973.

Costin, Miron, *Letopisețul Țării Moldovei de la Aron vodă încoace*, în *Opere*, ediție critică cu un studiu introductiv, note, comentarii, variante, indice și glosar de P. P. Panaitescu, București, 1958.

Idem, *Opere complete după manuscripte cu variante și note. O recensiuie a tuturor codicelor cunoscute până astăzi. Bibliografia, biografia lui Miron Costin. Un glosar lucrat de D. I. Săineanu. Portrete. Facsimile. Diverse*, editate de V. A. Urechea, București, 1886.

Cronici turcești privind țările române. Extrase, vol. III, *Sfârșitul secolului al XVI-lea – începutul secolului al XIX-*

lea, întocmit de Mustafa A. Mehmed, București, Editura Academiei, 1980.

Cronicarii greci care au scris despre români în epoca fanariotă. Textul grecesc și traducerea românească, editor Constantin Erbiceanu, București, 1888.

Dapontès, Constantin, *Ephémérides daces ou chronique de la guerre de quatre ans (1736–1739)*, publiée, traduite et annotée par Emile Legrand, tome II, Paris, 1881.

Dionisie Eclesiarhul, *Hronograf (1764–1815)*, transcriere după original, indice și glosar de Dumitru Bălașa, studiu introductiv de Dumitru Bălașa și Nicolae Stoicescu, note și comentarii de Nicolae Stoicescu, București, Editura Academiei, 1987.

Costin, Nicolae, *Letopisețul Țării Moldovei de la zidirea lumii până la 1601 și de la 1709 la 1711*, ediție cu un studiu introductiv, note, comentarii, indice și glosar de Const. A. Stoide și L. Lăzărescu, cu prefață de G. Ivănescu, Iași, 1976.

Idem, *Letopisețul Țării Moldovei de la Ștefanu și Vasile vodă*, în *Cronicile României*, editate de Mihail Kogălniceanu, vol. II, ediția a II-a, București, 1872.

Cronica lui Ion Neculce copiată de Iosup Luca. Manuscrisul „Mihai”, ediție de Zamfira Mihail și Paul Mihail. Cuvânt înainte de Ștefan Ștefănescu, București, 1980.

Cronica Ghiculeștilor. Istoria Moldovei între 1695–1754, ediție îngrijită de Nestor Camariano și Adriana Camariano-Cioran, București, 1965.

Cronicari munteni, II, Radu Greceanu, *Anonimul Brâncovenesc*, ediție îngrijită de Mihail Gregorian, studiu introductiv de Eugen Stănescu, București, 1961;

Greceanu, Radu, *Anonimul Brâncovenesc*, ediție îngrijită de Mihail Gregorian, studiu introductiv de Eugen Stănescu, București, 1961.

Greceanu, Radu, *Istoria domniei lui Constantin Basarab Brâncoveanu voievod (1688-1714)*, studiu introductiv și ediție critică întocmite de Aurora Ilieș, București, 1970.

Hauterive, Alexandre Maurice Blanc de Lanautte, conte d', *Memoriu asupra vechei și actualei stări a Moldovei prezentat lui Alexandru vodă Ipsilante domnul Moldovei la 1787*, București, 1902.

Ioan Canta <Vartolomei Mazereanu>, *Letopisețul Țării Moldovii de la a doua și până la a patra domnie a lui*

Constantin Mavrocordat voievod (1741–1769), ediție critică de Aurora Ilieș și Ioana Zmeu, studiu introductiv de Aurora Ilieș, București, 1987.

Istoriile domnilor Țării Românești, cuprinzând istoria munteană de la început până la 1688, compilate și alcătuite de Constantin căpitanul Filipescu, publicate de N. Iorga, București, 1902.

Karadja, Constantin I., *Contele Lagarde și călătoria sa*, în *RI*, IX, 1923, nr. 1-3.

Idem, *O nuntă fanariotă*, în *RI*, IX, 1923, nr. 4-6.

Kogălniceanu, Enache, *Letopisețul Țării Moldovei*, în *Cronicile României*, editate de Mihai Kogălniceanu, vol. III, București, 1874.

Mihordea, V., *Memoriile lui Porter despre o schimbare de domni*, în *RI*, XXIV, 1938, nr. 4-6.

Neculce, Ion, *Letopisețul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*, ediție îngrijită, cu glosar, indice și o introducere de Iorgu Iordan, București, 1955.

Idem, *Opere. Letopisețul Țării Moldovei și O samă de cuvinte*, ediție critică și studiu introductiv de Gabriel Ștrempel, București, 1982.

Popescu, Radu, *Istoriile domnilor Țării Românești*. Introducere și ediție critică întocmită de Constantin Grecescu, București, 1963.

Pseudo-Amiras, *Cronica anonimă a Țării Moldovei care se începe de la domnia lui Istrati Dabija vv și se sfârșește cu domnia lui Grigore Ghica vodă cel bătrân*, în *Cronicile României*, editate de Mihai Kogălniceanu, vol. II, ediția a II-a, București, 1874.

Pseudo-Kogălniceanu, Enache, *Letopisețul Țării Moldovii de la domnia întâi și până la a patra domnie a lui Constantin Mavrocordat Voevod (1733–1744)*, ediție critică de Aurora Ilieș și Ioana Zmeu, studiu introductiv de Aurora Ilieș, București, Editura Minerva, 1987.

Pseudo-Muste, Nicolai, *Letopisețul Țării Moldovei de la domnia lui Istratie Dabija v.v. până la a treia domnie a lui Mihai Racoviță v.v.*, în *Cronicile României*, editate de Mihai Kogălniceanu, vol. III, ediția a II-a, București, 1874.

Sifuni preotul, *Cronica lui Manolache Bogdan și a spătarului Ioan Cuză (18 august 1778)*, în vol. *Cronici și povestiri românești versificate (sec. XVI–XVIII)*, studiu și ediție critică de Dan Simonescu, București, 1967.

Un armorial românesc din 1813. Spița de neam a familiei Balș dotată cu steme, ediție îngrijită de Maria Dogaru, București, 1981.

Ureche, Grigore, *Letopiseșul Țării Moldovei*, ediția a II-a, revăzută și îngrijită, studiu introductiv, indice și glosar de P. P. Panaitescu, București, 1958.

Uricarul, Axinte, *Cronica paralelă a Țării Românești și a Moldovei*, vol. II, ediție critică de Gabriel Ștrempel, București, 1994.

Wolf, Andreas, *Mărturiile Ruxandrei, fiica lui Grigore Ghica, despre moartea tatălui ei*, trad. Ion I. Nistor, în *Codrul Cosminului*, IV–V, 1927–1928, partea I, p. 434–443.

Zallony, Marc Philippe, *Despre fanarioți*, prefață de Iorgu P. Balș, București, 1897.

III. Epigraphy

Inscripții medievale ale României. Orașul București, vol. I (1395–1800), redactor responsabil Alexandru Elian, București, Editura Academiei, 1965.

Iorga Nicolae, *Inscripții botoșănene*, București, 1905.

Idem, *Inscripții din bisericile României*, vol. I, București, 1905; vol. II, București, 1908.

Idem, *Zece inscripții de mormânt ale Mavrocordaților*, în *AARMSI*, seria III, tom XX, 1939, p. 1-12.

B. Working tools

Istoria României în date, elaborată de Horia C. Matei, Florin Constantiniu, Marcel D. Popa, Nicolae C. Nicolescu, Gheorghe Rădulescu, sub conducerea lui Constantin C. Giurescu, Chișinău, 1992.

Atanasiu, Mihai-Bogdan, *Lista marilor dregători din Moldova veacului al XVIII-lea, în Mari familii boierești din Moldova în veacurile XVII–XIX. Referințe identitare și manifestări de putere*, editori Mihai-Bogdan Atanasiu și Mihai Mîrza, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2020.

Bianu, Ioan; Hodoș, Nerva, *Bibliografia românească veche (1508–1830)*, vol. II, București, 1910.

Blaj, Pavel, *Boieri din Sfatul Domnesc al Moldovei în prima jumătate a secolului al XVIII-lea (I)*, în „Suceava. Anuarul Muzeului Județean”, XIII–XIV, 1986–1987.

Rădulescu, Theodora, *Sfatul domnesc și alți mari dregători ai Țării Românești din secolul al XVIII-lea – liste cronologice și cursus honorum – (II)*, în *RA*, XLIX (XXXIV), 1972, nr. 2.

Stoicescu, Nicolae, *Dicționar al marilor dregători din Țara Românească și Moldova: sec. XIV–XVII*, București, Editura Enciclopedică Română, 1971.

Idem, *Repertoriul bibliografic al localităților și monumentelor medievale din Moldova*, București, 1974.

Idem, *Lista marilor dregători ai Moldovei (sec. XIV–XVIII)*, în *AIIAI*, VIII, 1971.

C. General and special works

Adam, Ioan, *Rătăcire. Sybaris*, București, 1984.

Amărieuței, Mihai-Cristian, *Grigore al III-lea Ghica. Cronica unui principe din secolul al XVIII-lea*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2017.

Andreescu, Constantin I., *Știri noi asupra aducerii apei în Iași, în cursul secolului XVIII și la începutul secolului XX*, în *AR*, III, Iași, 1939.

Antonovici, Ioan, *Frații Ghiorghe și Necului R. Codrianu. Fundatorii Liceului și Școlii Secundare Profesionale de fete din Bârlad*, Bârlad, 1908.

Idem, *Mănăstirea Florești din plasa Simila, județul Tutova*, București, 1916.

Atanasiu, Mihai-Bogdan, *Cantacuzinii moldoveni din secolul XVII până la mijlocul secolului XVIII*, în *Familii boierești din Moldova și Țara Românească. Enciclopedie istorică, genealogică și biografică*, vol. III, coord. Mihai Dimitrie Sturdza, București, Editura Simetria, 2014.

Idem, *Ctitori ai Mănăstirii Putna din veacurile al XVII-lea–al XVIII-lea. Note prosopografice*, în *AP*, XII, 2016, nr. I.

Idem, *Marital strategies of the Cantacuzinos*, în *RI*, XXII, 2011, nr. 3–4.

Idem, *Din lumea cronicarului Ion Neculce. Studiu prosopografic*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2015.

Idem, *Marele vornic Toma Cantacuzino și mormintele Cantacuzinești de la Golia*, în „Monumentul”, XII, partea I, Iași, 2011,

Idem, *Un boier moldovean pregătindu-se de exil. Desfacerea patrimoniului marelui vistiernic Matei Cantacuzino*, în *Avere, prestigiu și cultură materială în surse patrimoniale: inventare de averi din secolele XVI–XIX*, vol. editat de Dan Dumitru Iacob, Iași, 2015.

Atanasiu, Th., *Memoriu. De starea bisericelor și a parohiilor ortodoxe din județul Bacău*, în *BOR*, XIV, 1890, nr. 2.

Bacalov, S., *Activitatea militară a unor moldoveni în Rusia. Cazul neamului Abaza*, în *Cohorta. Revista de Istorie Militară*, nr. 2, 2013.

Balș, Gheorghe, *Bisericile moldovenești din secolele XVII–XVIII*, București, 1933.

Başaran, Betül, *Selim III, Social Control and Policing in Istanbul at the End of the Eighteenth Century: Between Crisis and Order*, Leiden, Brill.

Bădărău, Dan; Caproșu, Ioan, *Iașii vechilor zidiri*, Iași, Editura Junimea, 1974.

Bădărău, Gabriel, *Relații politice româno-austriece între 1683 și 1718*, II, în *AIIX*, XXIII/2.

Idem, *Raporturile politice româno-austriece între 1683 și 1718*, III, în *AIIX*, XXIV/1.

Bedreag, Elena, „*La vrerea me este să-i dau au ba dintr-ale mele lucruri*”. *Diata marelui vornic Iordache Ruset*, în vol. *Mihai Dim. Sturdza la 80 de ani. Omagiu*, editori Mircea Ciubotaru, Lucian-Valeriu Lefter, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2014.

Eadem, *Testamente din Moldova veacului al XVIII-lea: autoritatea și vulnerabilitatea femeii*, în *SMIM*, 2022.

Berbecaru, V., *Unele aspecte privind istoricul moșiei obștii târgului Bârlad*, în „*Carpica*”, II, 1969.

Berindei, Dan, *Frederic cel Mare al Prusiei și Principatele Române (între 1740 și 1777)*, în *Românii și Europa. Istorie, societate, cultură*, vol. I, București, Editura Museion, 1991.

Idem, *Urmașii lui Constantin Brâncoveanu și locul lor în societatea românească. Genealogie și istorie*, în vol. *Constantin Brâncoveanu*, redactori coordonatori Paul Cernovodeanu, Florin Constantiniu, București, Editura Academiei Române, 1989.

Bezviconi, George, *Contribuții la istoria relațiilor româno-ruse (din cele mai vechi timpuri până la mijlocul secolului al XIX-lea)*, București, 1960.

Idem, *Boierimea Moldovei dintre Prut și Nistru*, vol. II, București, 1943.

Bobulescu, C., *Biserici din județul Iași*, în *ACMIB*, II, 1928.

Bogdan, N. A., *Biserica „Sfântului Spiridon” din Iași*, în *Monumente istorice bisericesti din Mitropolia Moldovei și Sucevei*, Iași, Editura Mitropoliei Moldovei și Sucevei, 1974.

Boicu, Leonid, *Principatele Române în raporturile politice internaționale*, Iași, Editura Junimea, 1986.

Bouchard, Jacques, *Nicolae Mavrocordat. Domn și cărturar al Iluminismului timpuriu (1680–1730)*, traducere din limbile franceză și neogreacă de Elena Lazăr, București, Editura Omonia, 2006.

Bulat, T. G., *Un proces de împărțire a averilor boierilor Rosătești*, în *AB*, 1936.

Buzatu, Gheorghe, *Biserica Sf. Nicolae-Popăuți din Botoșani*, în vol. *Monumente istorice bisericesti din Mitropolia Moldovei și Sucevei*, Iași, 1974.

Cantacuzino, Ion Mihai, *O mie de ani în Balcani. O cronică a Cantacuzinilor în vârtoarea secolelor*, traducere

de Maria Șerbănescu și Sabina Drăgoi, București, Editura Albatros.

Caproșu, Ioan, *Cu privire la istoria orașului Bârlad*, în *AIIAI*, XIII, 1976.

Idem, *Camătă și cămătărie în Moldova în epoca fanariotă*, în *AIIAI*, VIII, 1971.

Idem, *O istorie a Moldovei prin relațiile de credit până la mijlocul sec. al XVIII-lea*, Iași, Universitatea „Al. I. Cuza”, 1989.

Caragea, C. I., *Contele Lagarde și călătoria sa*, în *RI*, IX, 1923, nr. 1–3.

Căldăraru, Cristian Dragoș, *Biserica fortificată „Precista”, monument de cultură românească*, Galați, Editura Partener, 2010.

Cârstoiu, Cornel, *Ianache Văcărescu: viața și opera*, București, 1974.

Cernovodeanu, Paul, *În vârtoarea primejdiilor. Politica externă și diplomația promovate de Constantin Brâncoveanu (1688–1714)*, București, Editura Silex, 1997.

Cernovodeanu, Paul, *Știri privitoare la Gheorghe Ghica vodă al Moldovei (1658–1659) și la familia sa (II)*, în *AIIAI*, XX, 1984.

Chelcu, Cătălina, *Mărturii despre pedepsirea celor ce „s-au făcut cătane” în domnia lui Mihai Racoviță*, în *AIIX*, LI, 2014.

Chiriță, C., *Dicționar geografic al județului Vaslui*, București, 1889.

Ciobanu, Ștefan, *Biserici vechi din Basarabia*, în *BCMI*, Secția Basarabia, 1924..

Ciobanu, Veniamin, *Mutații în configurația politică a Europei Centrale și de Est între anii 1740 și 1774*, în *AIIX*, XLV, 2008.

Idem, *Relațiile politice româno-polone între 1699–1848*, București, Editura Academiei Române, 1980.

Idem, *Tentative de „integrare” a Europei Orientale în „structurile” Europei Occidentale în primul sfert al secolului XVIII*, în *AIIX*, XLVII, 2010.

Ciocan, Nistor, *Negoț și neguțători în Moldova veacului XVII*, în *AIIAI*, XXV, nr. 1, 1988.

Ciuceanu, Radu, *Autocrație și naționalism. Destinul unei dinastii*, București, 2001.

Ciurea, Al., *Quelques aspects essentiels de l'époque phanariote dans l'histoire de l'Église orthodoxe roumaine*, în *Symposium de l'Époque Phanariote (21–25 octobre 1970). À la mémoire de Cléobule Tsourkas*, Thessaloniki, Institute for Balkan Studies, 1974.

Clit, Costin, *Mănăstirea Grăjdeni*, în „Monumentul”, XIX, Iași, 2017.

Idem, *Moșiile Rănceni și Spărcoceni din ținutul istoric al Fălciului (sec. XVIII – prima jumătate a sec. al XIX-lea)*, în *ActaMM*, Anuarul Muzeului Județean Ștefan cel Mare, Vaslui, XXXIX, vol. I, 2018.

Cojocaru, monah Alexie, *Pomelnicul Mănăstirii Putna (1756)*, în *AP*, VIII, 2012, nr. 2.

Constantiniu, Florin, *Instaurarea regimului fanariot în Moldova și Țara Românească și trăsăturile sale caracteristice*, în *SAI*, XLV–XLVI, 1982.

Idem, *Când începe epoca fanariotă?*, în *SMIM*, XI, 1992.

Costăchescu, Mihai, *Satul Prigoreni*, în *IN*, V, 1925.

Cotovanu, Lidia, *Les livres grecs anciens conservés dans la bibliothèque Dumitru Staniloae” de la Métropole de Moldavie et de Bucovine*, în „Museikon”, VI, 2022.

Eadem, *Originea tesaliană a Mavrocordaților: de la „gelapie” la domnie*, în *SMIM*, XLII, 2024.

Crăciun, Iulian, *O comparație între Biserica Sf. Nicolae Domnesc și Biserica Trei Ierarhi*, în *ActaMM*, XXXI, 2010.

Diaconu, Luca, *Mănăstirea „Sfântul Nicolae Domnesc” Popăuți. Importantă ctitorie a Moldovei închinată Patriarhiei de Antiohia*, vol. II, *Mănăstirea „Sfântul Nicolae Domnesc” Popăuți în perioada 1750–2018*, Iași, 2018.

Dragomir, Silviu, *Contribuții privitoare la relațiile bisericii românești cu Rusia în veacul XVII*, în *AARMSI*, seria II, tom XXXIV, 1911–1912.

Drăghiceanu, Virgil, *Cetățuia din Iași*, în *BCMI*, VI, 1913.

Drăgoi, Eugen, *Rudenii gălățene ale Sfântului Mitropolit Dosoftei*, în „Axis libri”, anul VIII, nr. 27, Galați, 2015.

Drăgoi, Eugen; Marinescu, Florin, *Blestemul Jupânesei Dragolea*, în „Danubius”, XXXV, partea a II-a, 2017.

Duby, Georges, *Doamnele din veacul al XII-lea*, traducere din limba franceză de Maria Carpov, București, Editura Meridiane, 2000.

Dumitrache, Petrică, *Instituțiile centrale ale Principatelor Române între sistemul politic european și cel otoman (1683–1756)*, în *AIIX*, XLIII–XLIV, 2006–2007.

Idem, *Reflectarea statutului juridic al Principatelor Române în „opinia publică” europeană și în viziunea Porții otomane (sfârșitul secolului XVII – jumătatea secolului XVIII)*, în *AIIX*, XLV, 2008.

Erbiceanu, Constantin, *Istoria Mitropoliei Moldovei și Sucevei și a Catedralei mitropolitane din Iași*, București, 1888.

Familii boierești din Moldova și Țara Românească. Enciclopedie istorică, genealogică și biografică, vol. V (Ceaur–Cuza), coordonator și coautor Mihai Dim. Sturdza, București, Editura Corint, 2018.

Fehér, Andrea, *When the Time Is Coming... Childbirth in Eighteenth Century Transylvania*, în *Historia*, 56, 2011, nr. 1..

Filitti, Ioan C., *Arhiva Gheorghe Grigore Cantacuzino*, București, 1919.

Fleming, Robin, *Writing Biography at the Edge of History*, în *American Historical Review*, nr. 114 (2009), 3.

Fournival, Richard de, *Fiziologul latin. Bestiarul iubirii*, ediție îngrijită și tradusă de Anca Crivăț, Editura Polirom, Iași, 2006.

Furtună, D., *Ceva din «Sama Vistieriei din vremea Mării Sale Grigorie Alexandru Ghica Voevod, 1776, fiind vistier mare dumnealui Neculai Roset»*, în MC, II, Bârlad, 1914, nr. 4.

Gălășescu, Al. G., *Eforia Spitalelor Civile din București*, București, 1899.

Georgescu, Valentin, *Preemțiunea în istoria dreptului românesc – Dreptul de protimisis în Țara Românească și Moldova*, București, Editura Academiei Române, 1965.

Georgian, Pamfil, *Monografia Sfintei Mănăstiri Ciolanu*, București, 1930.

Ghibănescu, Gh., *Acte genealogice cu privire la familiile Paladi și Bogdan. O spiță și o pisanie*, în AG, II, 1913, nr. 1–12.

Ghica, V. I., *Spicuri istorice*, Iași, Presa Bună, 1932.

Ghițulescu, Constanța, *În șalvari și cu ișlic. Biserică, sexualitate, căsătorie și divorț în Țările Românești ale secolului al XVIII-lea*, București, Editura Humanitas, 2004.

Giurescu, Constantin, *Material pentru istoria Olteniei supt austrieci (1716–1725)*, București, 1913.

Giurescu, Constantin C., *Istoria Bucureștilor din cele mai vechi timpuri până în zilele noastre*, București, Editura Pentru Literatură, 1966.

Golimbaș, Aurel H., *Despre capuchehăile Moldovei și poruncile Porții către Moldova până la 1829. Contribuții la cunoașterea raporturilor de drept dintre Moldova și turci*, Iași, 1943.

Gorovei, Ștefan S., *Cantacuzinii moldoveni (I)*, în *MI*, XVII, 1983, nr. 4; *Cantacuzinii moldoveni (II)*, în *MI*, XVII, 1983, nr. 5; *Cantacuzinii moldoveni (III)*, în *MI*, XVII, 1983, nr. 6.

Idem, *Cantemireștii – eseu genealogic*, în vol. *Dimitrie Cantemir (1673–1723), principe român și cărturar european*, Iași, 2003.

Idem, *Clanuri, familii, autorități, puteri (Moldova, secolele XV–XVII)*, în *ArhGen*, I (VI), 1994, nr. 1–2.

Idem, *Mănăstirea Dragomirna*, București, 2006.

Idem, *Miscellanea genealogica (II)*, în *AIIAI*, XXIII, 1986, nr. 1.

Idem, *Sturzeștii (I)*, în *MI*, XXVIII, 1994, nr. 1, p. 7–9;
Sturzeștii (II), în *MI*, XXVIII, 1994, nr. 2, p. 27–28;
Sturzeștii (III), în *MI*, XXVIII, 1994, nr. 3..

Idem, *Un nou izvor genealogic și prosopografic: pomelnicul Mănăstirii Probota*, în *AP*, X, 2014.

Idem, *Vechi însemnări genealogice ale familiei Abaza*, în *ArhGen*, I (VI), 1994, nr. 1–2.

Idem, *Fragmente pentru o antropologie socială (Moldova secolului XVII)*, în *AMM*, XII–XIV, 1990–1992.

Grigoraș, N., *Biserica Trei Ierarhi din Iași*, în *MMS*, XXXVII, 1961.

Idem, *Privilegiile fiscale din Moldova (1741–1821) (II)*, în *AIIAI*, XVIII, 1981.

Grigoruță, Sorin, *Aspecte din viața și activitatea unui doctor de la curtea lui Grigore al III-lea Ghica. Doctorul Fotache*, în *AIIIX*, LI, 2014

Idem, *Boli, epidemii și asistență medicală în Moldova (1700–1831)*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”.

Idem, *Un doctor ieșean din a doua jumătate a veacului al XVIII-lea: Dracache Depasta*, în *AIIIX*, XLVII, 2010.

Hoinărescu, Irina, *Contribuții la istoria familiei Filipescu în veacurile XVI–XVIII (I)*, în *ArhGen*, V (X), nr. 1–2, 1998.

Eadem, *Contribuții la istoria familiei Filipescu în veacurile XVI–XVIII (II)*, în *ArhGen*, V (X), nr. 3–4, 1998.

Iftimi, Sorin, *Cercetări privitoare la istoria bisericilor ieșene. Monumente, ctitori, mentalități*, Iași, Editura Trinitas, 2014.

Idem, *Cercetări privitoare la istoria bisericilor ieșene*, Iași, Editura Doxologia, 2007.

Idem *Ceremoniile Curții domnești la Crăciun, Anul Nou și Bobotează (secolele XVII–XIX)*, în Constanța Vintilă-Ghițulescu, M. Pakucs Willcocks (eds.), *Spectacolul public între tradiție și modernitate. Sărbători, ceremonialuri și suplicii*, București, Institutul Cultural Român, 2007.

Idem, *Doamnele și domnițele în Țările Române. Curtea Doamnei în Moldova și Țara Românească*, Brăila, Editura Istros, 2015.

Idem, *Satele din comuna Miroslava (județul Iași). Studiu istoric*, în *IN*, seria nouă, XIII–XV, 2007–2009.

İnalçık, Halil, *The Policy of Mehmed II toward the Greek Population of Istanbul and the Byzantine Buildings of the City*, în *Dumbarton Oaks Papers*, 23–24, 1969.

Ionel, Gheorghe Gherghe, *Grăjdenii. Sat și mănăstire*, Bârlad, Editura Sfera, 2013.

Ionescu-Gion, G. I., *Istoria Bucureștilor*, București, Fundația Culturală „Gh. M. Speteanu”, 1998.

Iordache, Anastasie, *Principii Ghica. O familie domnitoare din istoria României*, București, Editura Albatros, 1991.

Iorga, Nicolae, *Bizanț după Bizanț*, București, Editura Enciclopedică, 1972; *Byzance après Byzance*, București, 1935.

Idem, *Carol al XII-lea, Petru cel Mare și țările noastre*, în *AARMSI*, seria II, tom XXXIII, 1910–1911.

Idem, *Despre Cantacuzini: studii istorice bazate în parte pe documente inedite din arhiva d-lui G. Gr. Cantacuzino*, București, 1902.

Idem, *Două biblioteci de mănăstiri: Ghighiu și Argeș*, București, 1904.

Idem, *Istoria bisericii românești și a vieții religioase a românilor*, vol. I, București, 1930.

Idem, *Istoria românilor*, vol. VII, București, Editura Univers Enciclopedic, 2015.

Idem, *Lupta lui Mihai Racoviță cu boierii rebeli, după un act nou*, în *RI*, VII, 1921, nr. 1–3.

Idem, *Palatul de la Filipeștii de Târg*, în *BCMI*, VIII, 1915, ianuarie–martie, p. 1–6.

Idem, *Portretele doamnelor române*, București, 1937.

Idem, *Viața femeilor în trecutul românesc*, Vălenii de Munte, 1910.

Idem, *Femeile în viața neamului nostru. Chipuri, datine, fapte, mărturii*, Vălenii de Munte, 1911.

Idem, *Rolul tradiției în creșterea femeilor la români*, Vălenii de Munte, 1912; idem, *Portretele doamnelor române (studiu și album)*, București, 1937.

Idem, *Viața lui Alexandru Vodă Callimachi, domn al Moldovei, cu prilejul descoperirii testamentului său*, în idem, *Scrieri alese. Cuvântări și comunicări rostite la Academia Română*, partea I, ediție îngrijită de Dorina Rusu, București, Editura Academiei Române, 2008.

Iosipescu, Sergiu; Ionescu, Victor, *Ghiculeștii (I)*, în *MI*, XII, nr. 7 (136), iulie 1978.

Istoria românilor, vol. VI, *Românii între Europa Clasică și Europa Luminilor*, coord. Paul Cernovodeanu, Nicolae Edroiu, București, 2002.

Întregiri. Buletinul Institutului de Istoria vechiului drept românesc. Închinat celor 30 de ani de existență a Universității Populare din Vălenii de Munte și ctitorului ei Nicolae Iorga, Iași, 1938.

Kann, Robert A., *A History of the Habsburg Empire 1526–1918*, New York, Barnes & Books, 1992.

Kogălniceanu, Mihail, *Răpirea Bucovinei după documente autentice*, București, 1875.

Lazăr, Ginel, *Un hrisov de întăritură și danie acordat de Grigorie Alexandru Ghica voievod lui Ioniță Cerchez*, în „Muzeul Național”, XXVIII, 2016, p. 37–48.

Lăpedatu, Alexandru, *Biserica Sf. Gheorghe din Botoșani*, în *BCMI*, V, 1912.

Lefter, Lucian-Valeriu, *Olăneștii: ctitoria lui Mihai vodă Racoviță (comuna Zăpodeni, județul Vaslui)*, în „Monumentul”, VI, Iași, 2005.

Idem, *Un sat dispărut: Olăneștii. Așezarea și ctitoria lui Mihai vodă Racoviță. Despre originea neamului*

Racovițesc, în „Revista de cultură Est”, serie nouă, nr. 5, 2002, septembrie.

Idem; Tiron, Tudor Radu, *Genealogic and Heraldic Notes on the Moldavian Families Settled in the East (15th–18th Centuries)*, în *CI* (serie nouă), XXXIV, Iași, 2015.

Legrand, Emile, *Généalogie des Maurocordato de Constantinople et autres documents concernant cette famille*, Paris, 1886.

Lehr, Lia, *Camăta în Țara Românească până în secolul al XVIII-lea*, în „Studii”, XXIII, 1970, nr. 4.

Mareș, Alexandru, *Traduceri necunoscute ale lui Dosoftei din perioada celui de-al doilea exil polon (II)*, în „Limba română”, XXXVI, 1987, nr. 6.

Marinescu, Florin, *Cu privire la metoacele Sfântului Munte în România: cazul Mănăstirilor Vatoped și Ivir*, în vol. *Închinare lui Petre Ș. Năsturel la 80 de ani*, volum îngrijit de Ionel Căndea, Paul Cernovodeanu și Gheorghe Lazăr, Brăila, Editura Istros, 2003.

Idem, *Moruzi, o familie fanariotă. Evoluție istorică*, în *ArhGen*, nr. 3–4, 1995.

Mavrocordato, Alexandru G., *Despre originea Mavrocordaților. Observații asupra Istoriei Românilor a d-lui A. D. Xenopol*, în *Arhiva*, 1894, nr. 1–2.

Mavrocordatos, Nicolas, *Les loisirs de Philothée*, texte établi, traduit et commenté par Jacques Bouchard, avant-propos de C. Th. Dimaras, Athènes–Montréal, 1989.

Mihordea, Vasile, *Giuseppe-Antonio Pisani, medicul lui Constantin Racoviță*, în *RI*, XXII, nr. 7–9, 1936.

Idem, *Politica orientală franceză și Țările Române în secolul al XVIII-lea*, București, 1937.

Minea, Ilie, *Despre Dimitrie Cantemir. Omul, scriitorul, domnitorul*, Iași, 1926.

Mîrza, Mihai, *Constantin Cehan Racoviță, domn al Țării Moldovei*, teză de doctorat, Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iași, Iași, 2011.

Idem, *O ctitorie și doi ctitori din secolul XVIII. Dosarul zidirii, înființării și înzestrării Mănăstirii Precista Mare din Roman*, în *AIIX*, LI, 2014.

Monu, Elena, *Familia Costache. Istorie și genealogie*, Bârlad, Editura Sfera, 2011.

Năstase, Dumitru, *Originea imperială plăsmuită și înrudirile românești autentice ale Ipsilanților*, în *ArhGen*, II (VII), nr. 3–4, 1995.

Năsturel, Petre Ș.; Rădulescu, Mihai Sorin, *Spătarul Dimitrie Ramadan și familia sa: contribuții privind un boier cărturar trecut cu vederea*, extras din *MNIR*, XIX, 2007.

Negrău, Elisabeta, *Noi perspective asupra începuturilor portretisticii în Valahia (1750–1830)*, în „*Ars Transsilvaniae*”, XXX, 2020.

Nicoară, *Transilvania la începutul timpurilor moderne (1680–1800). Societate rurală și mentalități colective*, Cluj-Napoca, 2001.

Niculescu, C., *Incursiune în evoluția istorică a regimurilor matrimoniale. Privire specială asupra originii și evoluției convenției matrimoniale*, în *AUB*, nr. 1, 2009.

Niculescu, Remus, *Portretul unui domn din epoca Luminilor: Constantin Mavrocordat văzut de Jean-Étienne Liotard*, în „*Studii și Cercetări de Istoria Artei*”, seria Artă Plastică, tom 41, București, Editura Academiei Române, 1994.

Nistor, Ion I., *Grigore vodă Ghica. La aniversarea a 150 de ani de la moartea sa*, extras din CC, IV, Cernăuți, 1928.

Oișteanu, Andrei, *Narcotice în cultura română: istorie, religie și literatură*, București, Editura Humanitas, 2010.

Idem, *Sexualitate și societate. Istorie, religie și literatură*, Iași, Editura Polirom, 2016.

Idem, *Grădina de dincolo. Zoosophia*, Editura Dacia, Cluj Napoca, 1980.

Oprescu, G., *Țările Române văzute de artiști francezi (sec. XVIII-XIX)*, Editura Cultura Națională, București, 1926.

Panaiteanu, P. P., *Fundațiuni religioase românești în Galiția*, în *BCMI*, XXII, fasc. 59, ianuarie–martie 1929, p. 1–19.

Păltănea, Paul, *Familia Doamnei Ana, soția lui Mihai vodă Racoviță*, în *ArhGen*, I (IV), nr. 3–4, Iași, 1994.

Idem, *Istoria orașului Galați. De la origini până la 1918*, partea I, Galați, 1994.

Idem, *Organizarea administrativă a orașului Galați până la Regulamentul Organic*, în *AILAI*, XVII, Iași, 1980.

Păun, Radu G., *Les Gréco-Levantins dans les Pays Roumains: voies de pénétration, étapes et stratégies de maintien*, în „*Studia Balcanica*”, XXV, 2006.

Pecican, Ovidiu, *Un șantier patinat, dar auroral: femeia în spațiul românesc medieval*, în *Prezențe feminine. Studii despre femei în România*, coord. Ghizela Cozma, Eniko Magyari-Vincze, Cluj, Editura Fundației Desire, 2002.

Perianu, R., *Un negustor brăilean, prieten cu Matei Basarab*, în *RIR*, XVI, 1946.

Perpessicius, *Mențiuni de istoriografie*, București, Editura pentru Literatură, 1961.

Phérotée de la Croix, A., *État présent des nations et églises grecque, arménienne et maronite en Turquie*, Paris, 1741.

Pippidi, Andrei, *Aux confins de la République des Lettres. La Valachie des antiquaires au début du XVIIIe siècle*, în idem, *Hommes et idées du Sud-Est européen à l'aube de l'âge moderne*, București, Editura Academiei.

Idem, *Genealogia familiei Miclescu, după un izvor necunoscut*, în *ArhGen*, VI (XI), 1999, nr. 1–4.

Idem, *Tradiția politică bizantină în Țările Române în secolele XVI–XVII*, București, 1983.

Idem, *Une description de l'Empire Ottoman et son auteur Elias Habesci*, în *RESEE*, XXXIV, 1996, nr. 1–2.

Popa, Maria, *Monumente istorice din județul Vaslui. Biserici și mănăstiri din ținutul Huși*, Iași, 2008.

Popescu, Gh., *Bârladul – istoria unui străvechi oraș*, în *Monografia municipiului Bârlad*, Bârlad, 1974.

Pușcașu, Voica, *Actul de ctitorire ca fenomen istoric în Țara Românească și Moldova până la sfârșitul secolului al XVIII-lea*, București, Editura Vremea, 2001.

Racoviță-Cehan, Mihai, *Familia Racoviță-Cehan*, vol. II, București, 1942.

Rangabé, Alexandre; Rangabé, Eugène, *Recueil de documents concernant la famille Rizo-Rangabé*, publicat de Academia din Atena, Atena, 1932.

Rădulescu, Gabriela, *Sigiliile cancelariei domnești a Moldovei între anii 1711–1821*, în *RA*, XII, nr. 2, București, 1969.

Rădulescu, Mihai Sorin, *Un principe filosof*, în „România Literară”, nr. 38, 22 septembrie 2006.

Rădvan, Laurențiu, *Boieri, orășeni și mănăstiri din zona orașului Floci (secolele XVI–XVIII). Din secretele unei familii boierești mai puțin cunoscute*, în *Civilizația urbană din spațiul românesc în secolele XVI–XVIII. Studii și documente*, volum editat de Laurențiu Rădvan, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2006.

Idem, *Cu privire la cămătarii turci din orașele Moldovei și practicile lor (a doua jumătate a sec. XVII – a doua jumătate a sec. XVIII)*, în *Orașele, orășenii și banii: atitudini, activități, instituții, implicații*, editori Laurențiu Rădvan și Bogdan Căpraru, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2011.

Idem, *De la Melentie Balica la Grigore al II-lea Ghica: evoluția locașurilor de la Frumoasa (Iași)*, în *Orașul și biserica: patrimoniu, oameni, activități (secolele XV–XIX)*, volum editat de Laurențiu Rădvan, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2019.

Idem, *Foreign Merchants in Iași (17th–18th Centuries)*, în *Istros*, XVIII, 2012.

Idem; Melinte, Andrei, *Alimentarea cu apă în orașul Iași: influențe, rețea, tehnologie (secolul XVII – jumătatea secolului al XIX-lea)*, în *Historia Urbana*, XXV, 2017.

Rășcanu-Grămăticu, Oltea, *Considerații privind hotarul târgului Bârlad în Evul Mediu*, în *SAI*, LXX, 2005.

Rășcanu, Petre, *Lefile boierilor Țării Moldovei pe anul 1776*, Iași, 1887.

Regleanu, M., *O condică a vistieriei Țării Românești*, în *RA*, X, 1967, nr. 2.

Reprezentanța diplomatică a Moldovei la Constantinopol. Rapoartele inedite ale agenților lui Constantin Mavrocordat, editor Adriana Camariano-Cioran, București, Editura Academiei, 1985.

Rezachevici, Constantin, *Constantin Cantemir (1627–1693). O viață neobișnuită – de la Silișteni la scaunul Moldovei*, în *Dinastia Cantemireștilor*, Chișinău, 2008.

Rizos Rangavis, Alexandros, *Livre d'or de la noblesse phanariote: en Grèce, en Roumanie, en Russie et en Turquie*, Atena, 1892.

Roman, Nicoleta, *Deznădăjduită muiere n-au fost ca mine. Femei, onoare și păcat în Valahia secolului al XIX-lea*, București, Editura Humanitas, 2016.

Eadem, *A Dimension of Private Life in Wallachia: Violence Between Parents and Children (1830–1860)*, în *The History of the Family*, 19(2), 2014.

Rosetti, Radu, *Cronica Vascanilor*, în *AARMSI*, seria II, tom XXIX, 1907.

Rotaru, Doina, *Mărturii de artă plastică din județul Vaslui: portretul votiv (secolele XVIII–XX)*, în *ActaMM*, XXII–XXIV, 2001–2003.

Samarian, Pompeiu, *Medicina și farmacia în trecutul românesc*, vol. I, Călărași, 1935.

Simionescu, Stavrofor Al. H., *Mănăstirea Popăuți în prezent biserica parohială „Sf. Nicolae” Popăuți din Botoșani*, Botoșani, 1912.

Simonescu, Dan, *Literatura românească de ceremonial. Condica lui Gheorgachi, 1762*, București, 1939.

Idem, *Orațiile domnești*, în *CL*, IV, 1941.

Siruni, H. Dj., *Domnii români la Poarta otomană, după un manuscris turcesc conținând note și însemnări despre ceremoniile și recepțiunile din palatul împărătesc din Stambul între anii 1698–1782*, București, 1941.

Solomonea, Carmen Cecilia, *Prima decorație a bisericii „Sf. Nicolae” din Popăuți-Botoșani. Concept și reconstituire digitală, date noi despre imaginea monumentului*, în „Monumentul”, IX, Iași, 2008.

Stahl, P. H., *Sociétés traditionnelles balkaniques. Contributions à l'étude des structures sociales*, în *Études et documents balkaniques*, nr. 1, Paris, 1979.

Stamatiade, Epaminonda I., *Biografiile marilor dragomani (interpreți) greci din Imperiul Otoman*,

traducere din limba greacă și prefată de Constantin Erbiceanu, Cluj-Napoca, Casa Cărții de Știință, 2016.

Stănescu-Stanciu, Theo, *Printre cărți de joc*, în *MI*, seria nouă, XXXIV, nr. 4 (409), aprilie 2001.

Stoica, Corneliu, *Evoluția localității Târgu Ocna în evul mediu (până la mijlocul secolului al XVIII-lea)*, în „Carpica”, XXI, Bacău, 1990.

Stoicescu, Nicolae, *Legăturile de rudenie dintre domni și marea boierime și importanța lor pentru istoria politică a Țării Românești și Moldovei (secolul XV – începutul secolului al XVIII-lea)*, în „Danubius”, V, 1971.

Stoide, C. A., *Negustorii din Șarhorod în Moldova*, în *RIR*, V–VI.

Stupcanu, Ioan, *Unde e mormântul cronicarului Ion Neculce?*, în „Universul”, 1935.

Sturdza, Alexandre A. C., *Règne de Michel Sturdza, prince régnant de Moldavie (1834–1849)*, Paris, 1907.

Idem, *L'Europe orientale et le rôle historique des Maurocordato, 1660–1830*, Paris, 1913.

Sturdza, Mihai Dim., *Familia Balasachi, Evpraghioti, Ramadan*, în *Famiile boierești din Moldova și Țara*

Românească. Enciclopedie istorică, genealogică și biografică, vol. I (Abaza–Bogdan).

Idem, *Dictionnaire historique et généalogique des grandes familles de Grèce, d'Albanie et de Constantinople*, ediția a II-a, Paris, 1999.

Székely, Maria Magdalena, Cui a aparținut mormântul din pronaosul Dragomirnei?, în *SMIM*, XXVII, 2009.

Eadem, *Imposibila biografie. Vieți de femei din Moldova de altădată*, în *AȘUI*, s.n., Istorie, LVI–LVIII, 2010–2012.

Eadem, *Structuri de familie în societatea medievală moldovenească*, în *ArhGen*, IV (IX), 1997, 1-2.

Eadem, *Forme de afirmare a preeminenței sociale la marii boieri moldoveni* (secolele al XV-lea – al XVI-lea), în *Elitele puterii – puterea elitelor în spațiul românesc (secolele XV–XX)*, editori, Cristian Ploscaru și Mihai-Bogdan Atanasiu, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2018.

Șerban, Constantin, *Les préliminaires de l'époque phanariote*, în *Symposium de l'Époque Phanariote (21–25 octobre 1970). À la mémoire de Cléobule Tsourkas*, Thessaloniki, Institute for Balkan Studies, 1974.

Ștefănescu, Melchisedec, *Cronica Romanului și a episcopiei de Roman compusă după documente naționale-române și streine, editate și inedite*, vol. I, București, 1875..

Idem, *Notițe istorice și arheologice adunate de la 48 de mănăstiri și biserici din Moldova*, București, 1885.

Tafrali, Orest, *Golia*, în „Însemnări ieșene”, I, 1936.

Timofti, Adrian, *Mihai Racoviță și războiul austro-turc (1716–1718)*, în *IN* (serie nouă), VIII–IX, 2002–2003.

Tiron, T.-R., *Ansamblul funerar al Ghiculeștilor de la București-Colentina – manifestare artistică și conștiință de neam*, în *Monumentul*, XIII, partea I, Iași, 2012.

Tocilescu, Grigore; Odobescu, A. I., *Documente privitoare la istoria românilor. Urmare la Colecția Hurmuzaki*, supliment I, vol. I, București, 1886.

Toderașcu, Ciprian-Gică, *Marele comis Ștefan Cerchez (aprox. 1630–1708)*, în „Elanul”, septembrie 2010, Giurcani (jud. Vaslui).

Toderașcu, Ion, *Constantin Brâncoveanu și Țara Moldovei. O posibilă reconsiderare*, în *AȘUI*, s.n., Istorie, XXXVII–XXXVIII, 1991–1992..

Tomuleț, Valentin, *Mazilii, rușii și rupele în Principatul Moldovei (a doua jumătate a secolului al*

XVIII-lea – începutul secolului al XIX-lea), în „*Tyragetia*”, s.n., XV (XXX), nr. 2, 2021.

Varikas, Eleni, *L’approche biographique dans l’histoire des femmes*, în *Les Cahiers du GRIF*, nr. 37–38, 1988..

Văcărescu, Ianache, *Istoria othomanicească*, ediție critică îngrijită de Gabriel Ștrempel, București, Editura Biblioteca Bucureștilor, 2001.

Vintilă-Ghițulescu, Constanța, *Changing Subjects, Moving Objects Status, Mobility, and Social Transformation in Southeastern Europe, 1700–1850*, Leiden, Brill, 2022.

Eadem, „Împreună cu maștiha noastră”: familiile recompuse în Țările Române (secolul al XVIII-lea), în *RI*, XXVIII, 2017, nr. 5–6.

Eadem, *Familie și societate în Țara Românească (secolul al XVII-lea)*, în *SMIM*, XX, 2002.

Warner, Lyndan, *Introduction: Stepfamilies in the European Past*, în *Stepfamilies in Europe, 1400–1800*, ed. Lyndan Warner.

Eadem, *Women in Church, Men at the Public House’: Religious Experience in Romanian society, 1700–1830*, în *The History of the Family*, 17 (2), 2012, p. 220–235.

Xenopol, A. D., *Istoria românilor din Dacia Traiană*, vol. IX, *Mavrocordatii*, ediția a III-a, București, 1929.

Zahariuc, Petronel, „*Soitarii*” și „*meterhaneaua*” sau despre alaiurile domnilor la venirea în scaun în veacul fanariot, în *AȘUI*, s.n., Istorie, LXV, 2019.

Idem, *Contribuții privitoare la istoria relațiilor dintre mănăstirea Zograf și Țările Române de la începuturi până la mijlocul secolului al XIX-lea (I)*, în *AIIAIX*, LXII, 2025.

Idem, *Date noi despre două vechi mănăstiri ieșene: Clatia și Dancu*, în idem, *De la Iași la Muntele Athos. Studii și documente de istorie a Bisericii*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2008.

Idem; Lazăr, Gheorghe, *Documente din secolele XVII–XVIII privitoare la Mănăstirea Golia și satul Cajba (Ținutul Iași)*, în *AIIX*, LI, 2014.

Zotta, Sever, *Despre neamul Cantemireștilor*, în *IN*, fasc. 8, 1930.

Idem, *Genealogia familiei Hurmuzaki*, în *ArhGen*, I, 1912, nr. 9–10.

Idem, *Mănăstirea Golia. Schiță istorică*, în *IN*, fasc. 5, 1925.

Idem; Ghika-Budești, N., *Mănăstirea Golia. Schiță istorică*, în *BCMI*, XVII, 1924.